

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

LA
MULȚI
ANI!

ANUL XXIV

52

(1241)

27 decembrie

1968

12 pagini / 1 leu

PROZĂ

Curcan cu castane

Soția intră în biroul soțului și-i spune:

— Vasili Nikolaevici, te așteaptă Stioipa.

— Mai dă-l dracului.

— Nu se poate. Oricum, ți-e nepot. Dă-i trei ruble și termină cu el.

— Dă-i tu.

— Bună ziua!

Nepotul și intrase în birou.

Stepan era înalt, avea pomeții obrajiilor ieșiți în afară, o gură cu dinți mari, ochii veșnic speriați și pieptul atât de scobit încât dacă ar fi umblat gol prin ploaie apa i s-ar fi adunat în cavitate.

Mîinile îi ieșeau din mineci și picioarele din pantaloni cu vreo treizeci de centimetri mai mult decît îi e îngăduit unui nepot flusturatec dintr-un roman modern, iar buzunarele hainei erau atât de umflate de parcă tot anul ar fi dus în fiecare din ele cîte un pepene de Astrahan. De altfel și pantalonii erau umflați la genunchi, ca niște articulații de bambus hindus.

Cam așa arăta acest sărăntoc de nepot, pe nume Stepan.

— Ei, bună, Stioipa, fi răspunse de sus la salut unchiul. Cum o mai duci?

— Mulțumesc, bine. Vă felicit de sărbători și vă doresc tot ce vă doriți și dumneavoastră...

— Hm! Dar tu, Stioipa... Hm! Cum să-ți spun... tu, dragă Stioipa, nu-mi poți găsi un curcan, pe undeva?

— Astăzi? De unde să iau, unchiule? E prima zi de Crăciun. Inchis peste tot.

— Da... Inchis... Uite ce mi s-a întîmplat. Am musafiri la masă și azi și mîine, dar n-am decît un singur curcan. I-am invitat la curcan, dar am numai unul. Înțelegeți?...

— Da, cum să nu. Situația e îngrozitoare, făcu Stioipa înțelegător. Ce-ar fi să le spuneți că sînteți bolnavi?...

— Cine dracu o să mă creadă, după ce am fost la liturghie.

— Atunci, ce-ar fi ca unul din oaspeții să declare că e sătul după primele feluri și că nu mai e nevoie de curcan?

Muscîndu-și buza de sus, unchiul își privi gînditor nepotul și, deodată, se lumină la față, de bucurie...

— Stioipa, îngerașule! Rămîi la masă. Ești de-ai casei și n-ai să te jenezi să-mi dai o mînd de ajutor. Ce zici? Ai să te scoli și ai să spui că nu mai e nevoie de curcan.

— Dar face pentru mine, unchiule? Înfașurarea mea e așa de nepotriviută... Cum să spun...

— Uite țere-i! Am să te prezint ca pe un oaspete de onoare și am să te tratez ca atare. Iar la sfîrșit, cînd o să se aducă pe tavă curcanul, tu să spui, da așa mai tare: „Ce să-l mai începem de pomănd, oricum n-o să se atingă nimeni de el. Sîntem cu toții sătuli. Luați-l de aici!”

— Unchiule, dar o să se zică că sînt un mitocan.

— Ce importantă are! N-au decît! Dar poate o să spună numai că ești un original. Eu, se înțelege, am să te contrazic, am să insist pentru sacrificarea curcanului, dar tu s-o ții una: că nu-i nevoie și să ceri să fie scos imediat din sufragerie, ca nu cumva să se răzgîndească vreunul dintre ei. E grozav, nu, ce zici? Dar de ce stai în picioare, Stioipa? Ia loc. Ia loc, Stepanenko!

— Unchiule, nu-mi faci și mie, acolo un mic dar, de Crăciun? Îl întrebă Stioipa, privindu-și cu un aer critic și cu vîdit dispreț cizmele scorojite. Ori poate, mai bine, mi-ai da o pereche de ghete de-ale matală...

— Sigur, Stepan! Se poate? Îți dau, Stepanandrian, o pereche de ghete grozave... He, he, he... Nu ești prost deloc, frate! Stepanaridze, tubitule... Cum de n-am văzut mai înainte.

Cînd oaspeții se așezară la masă, Vasili Nikolaevici făcu prezentările:

— Dragii mei, dați-mi voie să vi-l recomand pe Stepan Fiodorovici, o rudă bună de-a mea. Un tînăr original și umblat prin lume. Ia loc aici, Stepan Fiodorovici. Ce preferi: vodcă sau lichior de fructe?

Stioipa afișă un zîmbet cuceritor, își frecă mîinile satisfăcut și dădu pe gît un pahar mare de vodcă.

— Am un cunoscut, un general, care-și ia vodca cu mere, anunță cu glas tare Stioipa.

— Un general! făcu mirat, unchiul. A, da! Acela căruia i-ai botezat copilul?

— Nu, altul! Aia era un fel de plevoșcă, general-maior. Aflați că în Europa nu mai sînt deloc generali.

Două pahare de vodcă și convingerea că se bucură de asentimentul total al unchiului îi dăduseră aripi.

— Stepan Fiodorovici, îl îmbie amabil unchiul, mai ia ogălușcă la supă.

— Mulțumesc. Englezii, de pildă, nu mînîncă deloc supă.

Apoi Stioipa povesti comesenilor că la el, la depozitul de lemne, un butuc strivise piciorul unui funcționar, le descrise prinderea unui hoț și, în sfîrșit, cum se îndrăgostise de el o femeie, după care conchise, cu mult parapon: — Nu, nici nu încape vorbă. Nu-l știți încă pe Mitiukov! Dar o să vă mai arate el ce poate. O să se mai vorbească despre Mitiukov! Are, se înțelege, dușmanii lui, dar... Mitiukov o să-i calce pur și simplu în picioare.

— Imi dați voie, interveni o doamnă, dar cine-i Mitiukov?

— Cum?

— Sper că în felul ăsta n-au să uite că mai trebuie să și plece

Desen de E. Șabelnik

— Cine-i acest fenomenal Mitiukov?

— Mitiukov? Eu sînt.

Între timp, se ivise și curcanul. Toți sorbeau cu nări lacome mirosul îmbietor, dar Stioipa se ridică, pocni din palme și se miră:

— Și curcan? Nu, zău nu mai merge! Și așa ne-ați îndopat pînă peste cap. Sîntem sătuli, nu-i așa, domnilor? Ce să mai începem și curcanul. N-am dreptate?

Oaspeții scoaseră un murmur nedeslușit.

— Păi, da! strigă Stioipa. Asta spuneam și eu. Ce să-l mai începem. Zău, luați-l de aici.

— Dar poate că gustați, totuși, o bucătică! Îmbie gazda, jucîndu-se cu cuțitul. E grozav... Cu castane...

Fîmța prelungă a lui Stioipa se frînse, deodată, în două și aproape că atinse curcanul cu obrazul.

— Cu castane, făcu el emoționat.

Buzele îi se umeziră, ochii începură să-i sclipească, încît gazda luă platoul și, cu un zîmbet fals, se justifică:

— Dacă toată lumea mă refuză, n-am ce face.

— Cu castane? adăugă Stioipa, ofînd, cu ochii pe jumătate închiși. Dacă-i cu castane, n-o să refuz o bucătică.

Cuțitul tremură în mîna gazdei... „Slabă nădejde să-l mai auzi pe Stioipa: „Am glumit. Luați-l!”

Cu atît mai mult cu cît Stioipa nu era omul care să glumească într-o asemenea împrejurare. Ferindu-se de privirile unchiului, ceru hotărît:

— Mie, vă rog, o bucată de piept și un picioruș.

— Cu plăcere, cu plăcere, făcu gazda, tremurînd de enervare.

— Dacă tot l-ați început, dați-mi și mie o bucătică, ceru vecina lui Stioipa, care nu știuse cine-i Mitiukov.

— Și mie! Și mie!

Și cînd, după numai două minute, pe platou nu mai rămăsese decît scheletul curcanului, gazda se ridică și-i spuse rîspicat lui Stioipa:

— Ah, da! Am uitat, te-a chemat generalul la telefon. Să-ți arăt unde-i aparatul. O clipă, dragii mei.

Stioipa se ridică spășit și, ca un condamnat la moarte, își urmă unchiul, mușcînd din piciorul curcanului.

Cît timp străbătura sufrageria gazda îi vorbea pe vechiul ton, dar după ce trase ușa biroului după ei, schimbă placa:

— Vai, Stepan Fiodorovici, generalul nu se poate l'psi un moment de dumneata... Te iubește grozav. Ai o minte atît de subtilă, de originală, încît... Cum ți-ai permis, ticălosule? Ai făgăduit că ai să refuzi și tu ai sărît cel dintîi pe el? Ce înseamnă asta? Nu

te-am hrănit cu pește? Nu te-am îndopat cu supă și pîrjoale? Imi spuneam că ești plin pînă-n gît și mă uitam la tine ca la o icoană și tu te-ai purtat ca un porc! Musafirii și renunțaseră cînd ai sărît tu, canalie!

Stioipa încerca să se țină după el prin încăpere și scîncea, cu un glas plîngător:

— Unchiule, nu mi-ai spus că e vorba de curcan cu castane! N-am mîncat niciodată curcan cu castane. Crede-mă, unchiule, nu eu, castanele au dat gata curcanul. Eu renunțasem definitiv, cînd, deodată am auzit: Castane! Castane!

— Afară, nerușinatule! Să nu te mai prind pe aici!

— Unchiule, dar ghetetele...

— Ce? Marina, condu-l pe domnul! Dă-i paltonul!

Și Stioipa ieși în stradă cu capul între umeri, încercînd să-și apere urechile de frig cu reverele înguste ale perdeiului său subțire. Neacoperite de mînele scurte, mîinile îi înghețau, picioarele îi înghețau, spinarea îi înghețau...

Părea un cocor, cu ciocul în piept,

să cuprindă și finalul, iar subiectul trebuie construit printr-o întoarcere spre punctul unde se înnoadă acțiunea. Evident, e puțin exagerat. Nu-i obligatoriu să construiești subiectul pornind de la final, dar trebuie să-l construiești, așa zice, simultan, de la început sau de la sfîrșit, ținînd seama de situațiile intermediare. Atunci poți obține un raport cu adevărat just între diferitele părți.

Mi se pare că Talleyrand afirma că nu trebuie să-ți exprimi niciodată primul gînd, pentru că el dezvăluie totdeauna o realitate și este totdeauna sincer. Pentru activitatea lui Talleyrand ideea era exactă. El nu trebuia să exprime, în nici un caz, primul său gînd; în profesiunea lui exprimarea primului gînd era o calitate dăunătoare.

Pentru un artist, însă, e cu totul altceva.

Pentru un artist e totdeauna important să-și fixeze prima senzație, primul gînd, pentru că ele corespund, de obicei, unei reacții spontane.

Dacă ați citit romane polițiste, să spunem pe cele ale lui Conan Doyle, unde era conflictul esențial? Între cine și cine?

Între Watson și Sherlock Holmes.

Ce orientare reprezintă Watson?

Toate indiciile îl acuză, deci el e criminalul.

Care este poziția lui Sherlock Holmes?

Toate indiciile îl acuză pe cutare, ca atare nu el e criminalul.

Watson și Scotland Yard-ul lucrează totdeauna în linie dreaptă, ilogică.

Sherlock Holmes nu se servește de logică, ci de dialectică.

Acum sînteți cu toții în situația lui Watson, pentru că din scena asta nu puteți înțelege decît ce este mai simplu, aparenta, fără să țineți seama de circumstanțele accesorii, mai ales de reacțiile spectatorilor. Dacă, în viață, un om trebuie să iasă printr-o ușă, lucrurile se întîmplă ca atare. Pe scenă, așa ceva nu merge. Pe scenă el trebuie să se gîndească mai întîi și apoi să se decidă să iasă pe ușă. De abia în clipa aceea se va vedea că își împlinește un gînd. În scenă nu se poate crea o mișcare ușor de înțeles cu ajutorul logicii formale. Trebuie să te sprijini pe dialectică, pe negația negației.

Serghei Eisenstein

EDITORIALE

În vitrinele librăriilor

● Editura „Sovetski Pisateli” a publicat recent volumul „Moștenirea și moștenitorii” de Semion Mașinski. Prima parte e alcătuită din studii privitoare la evoluția criticii și istoriei literare în Uniunea Sovietică. Partea a doua cuprinde studii și eseuri despre unele aspecte mai puțin dezbătute ale literaturii ruse.

● În editura „Hudojestvennaia literatura” au văzut lumina tiparului „Operele alese” ale lui Mihail Zoșcenko, în două volume. Primul cuprinde ciclul „Povestiri sentimentale”, „Istoria unei vieți” și alte povestiri. Al doilea include „Tineretea regăsită” și „Cartea albastră”.

ESEU

Romanul polițist

Care-i calitatea esențială a romanului polițist?

Aceea de a fi genul literar cel mai pasionant. Nu poți să te smulgi intrigii unui roman polițist. Căci el uezază de procedee și mijloace care îl înlanțuie pe cititor în cel mai înalt grad. Romanul polițist este genul cel mai energic, construcția cea mai pură, cea mai elaborată dintre speciile literare. Este genul în care mijloacele de acțiune sînt denudate la limită.

În romanul polițist se petrec lucruri curioase atunci cînd, de pildă, structura lui se îmbină cu un conținut literar de aleasă calitate.

Cine dintre scriitorii i-a conferit această noblete?

Dostoevski.

Apocope fiecare carte a lui Dostoevski e un roman polițist tipic, cu o anchetă și tot ce doriți.

„Crimă și pedeapsă” și „Frații Karamazov” sînt, prin structura lor, romane polițiste tipice, cu osaturi de maximă eficacitate, ce sînt în plus și de mare valoare și care se sprijină pe o materie ce își face, de obicei, efectul. De aceea lectura acestor romane, judecarea lor comparativă, privilegiștea țesăturii lor sînt extraordinar de interesante.

Dacă, analizîndu-le, veți opune o duzină de romane dintr-un grup unei duzini de romane din alt grup, veți găsi totdeauna mecanismul mijloacelor infaillibile de acțiune. Veți descoperi momentele cruciale, de unde acțiunea decurge în chip firesc.

Edgar Poe ne-a dat primele formule clasice de roman polițist. Toate celelalte producții ale genului se trag din Poe.

Edgar Poe își construia subiectele într-un mod foarte interesant; el este creatorul genului de roman polițist cu un subiect foarte complet. Într-un articol teoretic despre modalitatea de a scrie versuri, povestiri etc., Poe afirma că orice povestire trebuie scrisă începînd cu sfîrșitul, cu alte cuvinte e nevoie de o compoziție foarte precisă, care

In cadrul programului partidului nostru de dezvoltare economică a țării, în 1966-1968 s-au investit în economia națională fonduri de peste 155 miliarde lei, ceea ce depășește investițiile realizate în întreaga perioadă 1950-1960. Prin aceasta s-a putut asigura menținerea unui ritm susținut de dezvoltare a economiei.

(Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C. C. al P. C. R. din 16-17 decembrie 1968)

Mereu tînăra noastră Republică

Dacă am porni prin Brașov pe unul din firele înaltei tensiuni și ne-am îndrepta spre apus, ne-am întîlni cu Făgărașul și Uzinele chimice de acolo. Am sta cîteva clipe în admirația febrei munci din fiecare ceas al zilei și al nopții și am socoti: un orașel în care cu două-trei decenii în urmă nu se petrecea nimic, acum freamătă de viață, iar uzinele lui par o uriașă inimă ce pulsează un singe invizibil, intruchipat totuși în miile de muncitori care-și schimbă ritmic echipele de muncă. Și din orașelul în care nu se întîmpla nimic, acum ies spre țară produse chimice în cantități impresionante, de valoarea aurului. Și orașelul în care nu se întîmpla nimic, acum, în cîteva ani, a ajuns să se simtă strîns legat de tot ansamblul ritmic alert al țării. Am spus că în Făgăraș nu se întîmpla nimic. Cred c-am exagerat: se ruina cetatea din centrul orașului. Zidurile care adăpostiseră în 1600 familia lui Mihai Vițeazul și care au jucat un rol major în epopeea primei uniri se supuneau parcă unui tragic destin și se lăsau măcinate de lepra umezelei, de carii necruțători ai vremii. Dar iată-le azi reîntinerind sub mistria grijulie a restauratorilor.

Și la fel se petrec lucrurile și la Sibiu, și la Cluj, și la Sighișoara, și la Suceava, și la Tîrgoviște și pretutindeni unde există o cît de modestă istorie și un cît de viu, de actual prezent. În construcțiile uriașe ale acestui prezent cum n-a mai fost, ne căutăm, ne valorificăm, ne cîntim toate semnele a ceea ce am fost și am reprezentat cîndva. E o legitimă dorință de a ne redescoperi rădăcinile, adîncimea și trăinicia lor, ca să ne putem, mai cu certitudine, proiecta spre înălțimile viitorului.

Dacă am continua drumul spre apus, pășind peste dealuri și văi o dată cu fiecare stîlp de înaltă tensiune, am ajunge la Hunedoara și am peregrina printre coșuri înalte, printre uriașe hale unde se topește oțelul pur și rezistent pe care-l solicită toate marile construcții ale patriei. Să ne impresioneze temperatura înaltă de la Hunedoara, ca și cea de la Reșița sau Galați, dar să nu uităm mai ales cum se intruchipează acest oțel în tot ce înălțăm durabil în epoca noastră. Lăsăm pe deputatul Nicolae Mănescu să grăiască în locul nostru: „De un real sprijin în munca noastră a fost strînsa colaborare cu principalii furnizori, care, prin respectarea graficelor de livrare a materialelor, au contribuit în mare măsură la creșterea continuă a ritmului de execuție a lucrărilor. Le aducem pe această cale mulțumirile noastre și în mod deosebit Combinatului Siderurgic Hunedoara care, prin livrarea în avans a unor sortimente de oțel-beton cu rezistențe superioare, ne-a dat posibilitatea să realizăm volume de beton peste plan“. Cînd ne gîndim la podul pe care-l durăm peste Dunăre la Vadul Oii, cînd ne gîndim la Casa de cultură din Suceava, la noile adausuri la construcțiile de la Brazi, de la Săvinești sau Oradea, zicem fier și oțel. Cînd privim cum urcă spre zenit construcția Teatrului Național sau a marelui hotel din centrul Capitalei, vedem întii uriașe cantități de fier și oțel, cînd ne gîndim la cele peste 155.000 de apartamente date în folosință celor peste 500.000 de oameni în anii 1966—1968, ne pornim gîndul tot de la Hunedoara, Galați sau Reșița, întărindu-l îndată cu cimentul de la Turda, Fieni, Bicaz, Medgidia și din alte multe locuri unde se coace calcarul, se macină și se face acea mirifică făină argintie care zidește toată epoca modernă.

Poate pe același fir de înaltă tensiune ar trebui să ajungem la barajul de la Vidraru, să admirăm semicilindrul acela imens de fier și de beton, așezat ca un piept de uriaș în fața undelor albastre, ca să le adune strop cu strop, să umple lacul dintre munți ca o uriașă oglindă la picioarele Negoilului, unul din piscurile cele mai pline de măreție din culmea Făgărașului. Să ne îmbătăm de splendorile frumuseții făurite de noi, să ne odihnim ochii pe obraji unici ai acestor frumuseți, dar să nu uităm că

oamenii, cu un ciocan și o daltă, cu un pickamer apoi, au împlîntat peste 4.000 de trepte în stîncă vrăjmașă, ca s-o îmblînzescă, s-o facă a accepta cununia și îngemănarea totală cu fier-betonul din baraj. Să coborîm în uzinele din subteran, să ascultăm murmurul uniform, surprinzător de muzical al turbinelor și să ne gîndim la cei care au spart stîncă și au făurit în inima munților un palat de marmură și argint pentru turbinele izvoditoare de energie electrică. Și numai cînd ascensorul te scoate iar la fața pămîntului și-ți înalți privirea spre piscuri și spre cer și înțînnești ruina cetății de la Poenari, poți măsura distanța dintre ce-am fost și ce sîntem.

Să ne întoarcem apoi cu fața spre miază-zi și să preferăm șirul hidrocentralelor, pe Argeș în jos, salbă pe măsura scumpătății celei de pe Bistrița, de la Bicaz la vale, și iarăși să ne gîndim la uriașul efort uman, la imensa energie și voință colectivă investite aici, pe locurile unde un legendar Meșter Manole și-a zidit inima și dragostea ca să cimenteze cu neprețuita lor jertfă cărmizile eternității.

coare din Dunăre, din Olt, din Argeș, din Ialomița, din Siret, salvînd tot ce se poate salva din rodul dulce al pămîntului. Poate mai mult ca oricînd, în vara lui 1968 oamenii au înțeles ce comoră curge, în fapt, prin fiecare albie de riu, ce jerbă de aur țîșnește din fiecare izvor. Bătălia cu seceta poate n-a fost complet cîștigată. Dar poate întia oară s-a văzut o țară întregă, îndrumată de comuniști, folosind fiecare picur de apă, cu grijă și dragoste, ca să suplinească ploile ce nu voiau să vină. Ca o mană, ca un gest de fecundare s-au aplecat milioane de oameni asupra firului de grîu, de porumb ori de zarzavat, asupra fiecărui pom roditor sau butuc de viță, să nu le sece rodul. În ciuda multor sceptici și deși uscăciunea nu ne-a găsit prea bine pregătiți, am cîștigat bătălia producției agrare. Noi care am trăit calamitatea din 1946 ne putem da seama mai bine ca oricine ce mare victorie am dobîndit și ce învățături prețioase am căpătat în această vară fierbinte.

De aceea mă opresc și mîngîi fiecare baraj care adună comoara de apă și răcoare a țării. De aceea privesc cu ad-

niște construcții uriașe. Sau poate, mai degrabă, ne-am deprins cu aceste mari construcții și cu ritmul alert cu care intră în viață. Oricum, e sigur că am pus în funcțiune toate acele elemente acumulate pentru explozia producției din finalul cincinalului actual. N-am stăruit asupra impresionantelor construcții de comunicație prin Cazane, deși podurile, viaductele și tunelurile însușmează mulți km., kilometri de îndrăzneală și de soluții moderne, de-o mare valoare tehnică și științifică. Dar această-i numai o lucrare adițională, adiacentă mării opere din Sistemul Hidroenergetic și de Navigație Porțile de Fier. Acum trei ani s-a declanșat prima explozie care avea să inițieze locul de excavare a fundațiilor ecluzei. Atunci republica avea 18 ani. Acum, cînd republica pășește în al douăzeci și doilea, constructorii și montorii de la Porțile de Fier, însuflețiți de îndrumarea permanentă a partidului, se află în pragul momentului dirijării apei prin golurile special amenajate în corpul construcțiilor realizate în albia bătrînului Danubiu, pe care nimeni, de la Traian și Decebal, de la Apollodor din Damasc,

Să trecem Oltul și să intrăm în valea Lotrului. Se vorbește prea puțin despre hidrocentralele din vîrfurile munților dinspre apus. Dar, într-o zi, sub soarele socialismului din România, un șuvoi de apă limpede se va prăvăli 800 de metri în jos făcînd să se rotească turbat cîteva turbine izvoditoare de energie electrică. Se vorbește puțin despre hidrocentralele de pe Lotru, dar și Reșița și Bicazul și Galațiul știu că într-acolo se adună beton și fier, mașini și agregate. Știu și oamenii, acele sute și mii de specialiști care trăiesc de cîteva ani la 1.500 metri altitudine, înfruntînd iernile și vîntoasele piscurilor, ca să aducă energie, cît mai multă energie, în patrimoniul industriei electrice naționale.

Firul înaltei tensiuni ne-ar purta pe deasupra tuturor cîmpiilor unde holdele acestui an au avut de îndurat vipia unui soare cam nemilos. Și n-a fost ușor de stîns arșița aceluiași iunie și iulie ieșit din sările. Cu eforturi adesea supraumane, oamenii au pompat ră-

mirăție fiecare grupaj de conducte care sorb apa și o îndrumă zeci de kilometri acolo unde țărna o cere, o vrea, o soarbe însetată și-o preschimbă în bob de grîu, în măr rumen ori în floare îmbătătoare de miroznă.

Știm că în domeniul agriculturii mai trebuie multe. Dar uzinele noastre de la București sau de la Brașov se străduiesc, în fiecare ceas, să dea cît mai multe mașini, cît mai moderne, cît mai ușor de manevrat și cît mai eficiente. Să nu mai scoatem sfecla de zahăr și cartofii cu mîna. Să nu mai deșfacăm porumbul în luna decembrie, folosind timpul liber al copiilor de școală. De asemenea numeroasele fabrici de îngrășăminte, mai vechi și mai noi, cum este marele combinat de la Turnu Măgurele, vor trebui să fie mai darnice, mai metodic și mai planificat darnice cu ogoarele.

Poate că acest al douăzeci și unulea an al republicii n-a fost prea spectaculos. Poate n-am lansat pe harta ei

n-a cutezat să-l mai atace pe aici, prin năbuirea din clisura Cazanelor. În anul care începe, 1969, se va închide partea centrală din albia Dunării. Executarea barajului deversor suscită probleme tehnice și științifice de cea mai mare importanță. Suscită o minuțioasă pregătire la care constructorii de la Porțile de Fier s-au angajat încă din acest an.

Mult aș vrea să scriu un reportaj al ceasului cînd Dunărea își va izbi pieptul de betonul digului transdanubian, cînd constructorii români și cei iugoslavi își vor da mîna, iar nahlapii vor pîndi uimiți, se vor înălța pînă la vane și vor găsi scăpare printre paletele turbinelor.

Și aș vrea să mă întorc la Brașov, la București sau la Suceava, tot în lungul firului de înaltă tensiune, să-mi văd țara mai puternică, mai bogată, cu oameni mai mîndri, mai încrezători în ziua de mîine care vine după fiecare azi de muncă, de efort, de sacrificiu, de entuziasm.

Dumitru Almaș

BĂTĂLIE ÎN CEAȚĂ

O nouă Mata Hari ?

În zorii zilei de 27 martie 1941, în zona vestică a Mării Egee navigau către sud-est câteva grupuri de nave militare italiene. Printre ele, vasul de linie ultramodern „Vittorio Veneto” cu un deplasament de 35.000 tone, șase crucișătoare grele, două torpiloare ușoare și treisprezece distrugătoare.

Pe verga vasului de linie flutura pavilionul amiralului Jachino. Amiralul fusese numit în această funcție de numai patru luni. Până atunci comandase o unitate de crucișătoare, dînd dovadă de curaj și inițiativă. Poate că un anumit rol în această numire îl jucase și faptul că Jachino fusese, la începutul anilor 1930, atașat naval la Londra și, după părerea comandantului suprem al marinei militare italiene — amiralul Riccardi — cunoștea inamicul: flota engleză și comandanții ei.

După unele surse, escadra ieșise în larg spre a intercepta și ataca navele engleze care transportau trupe și armament din Egipt în Grecia. Alte izvoare afirmă că ea trebuia să asigure paza transporturilor militare italo-germane pentru „corpul african” al generalului Rommel. Se prea poate însă că orgoliul lui Mussolini o victorie facilă. Comandantul unităților aeriene germane care acționau deasupra Mediteranei îl asigurase că din cele trei nave de linie engleze numai una se afla în stare de luptă: „Valiant”; „Warspite” și „Barham” fuseseră grav avariate de bombardiere în picaj.

Pe la amiază, la nord-est de escadra italiană se ivi pe cer o scînteie argintie. Cu ajutorul unor binocluri puternice semnalizatorii de pe vasul amiral depistară ușor un avion. Faptul fu adus imediat la cunoștința lui Jachino. Amiralul își dădu seama că un avion de recunoaștere englez îi descoperise escadra. În acel moment navele italiene se aflau la circa 800 de mile est de Sicilia.

Intr-adevăr, amiralul Cunningham, comandantul flotei engleze din Mediterana, fusese informat despre prezența inamicului în largul mării. După circa trei ore, din portul Pireu ieși în larg o escadră formată din patru crucișătoare ușoare și patru distrugătoare, comandată de vice-amiralul Prideham-Whiple. După cîtva timp, din Alexandria ieși escadra comandantului, alcătuită din „Warspite”, „Barham” (informația furnizată de hitleriști despre avarierea lor fusese inexactă) și „Valiant” — toate trei nave de linie vechi, care participaseră încă la bătălia de la Jutland, dar modernizate în două rânduri. Ultima oară, de pildă, cu numai doi ani înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial. Acum aveau fiecare un deplasament de 31.000 de tone, iar ca armament opt tunuri grele, de 381 mm. Escadra lui Cunningham mai cuprindea, de asemenea, cel mai modern portavion — „Formidable” — și 9 distrugătoare.

În zorii zilei de 28 martie, avioane de recunoaștere de pe „Vittorio Veneto” descoperiră unitatea de crucișătoare ușoare engleze. La ordinul lui Jachino, trei crucișătoare grele porniră imediat împotriva lor. În jurul orei 8 se auziră primele salve. Englezii schițară o mișcare de retragere intenționînd să atragă inamicul sub tirul forțelor lor principale. Ceața deasă împiedică însă tirul, așa încît ciocnirea se termină fără rezultat. „Vittorio Veneto” trăsese circa o sută de proiectile grele din cele nouă tunuri de 381 mm. pe care le poseda, dar nici unul nu atinsese ținta.

În fața acestei situații, Jachino ceru să i se trimită urgent în ajutor avioane de vînătoare. Dar din insulele Dodecanez i se comunică o veste neplăcută: nu existau avioane disponibile. Temîndu-se de un nou atac, amiralul ordonă escadrei să pornească spre baza navală Taranto. Peste zece minute, însă, în văzduh se iviră din nou bombardiere și avioane torpiloare engleze. De astă dată avioanele nu decolaseră numai de pe portavionul „Formidable”, ci și de

pe aerodromurile din Creta și Grecia.

Atacurile aeriene se țineau lanț. La ora 15,10, lângă pupa navei de linie italiene se înălță o trombă uriașă de apă; pilotul unui avion torpilor englez își făcuse datoria. Gigantica navă își pierdu pentru moment direcția. La o ora după așusul soarelui un avion torpilor de pe „Formidable” izbuti, la rîndu-i, să avarieze serios crucișătorul greu „Pola”. Jachino îi trimise în ajutor două crucișătoare însoțite de patru distrugătoare, sub comanda amiralului Cattaneo.

De-a baba oarba

O dată cu căderea nopții se înstăpîni și liniștea. Dar nu pentru mult timp, căci la un moment dat, pe ecranele instalațiilor radar ale navelor de linie engleze, se iviră niște semne care indicau cîteva ținte mari. La început, Cunningham crezu că era vorba de propriile lui crucișătoare ușoare. Dar operatorii raportară că din sensul opus veneau nave necunoscute. Datele furnizate de instalațiile radar căpătau mai multă consistență. Acum nu mai încăpea nici o îndoială: erau crucișătoare italiene trimise în ajutorul crucișătorului avariat „Pola”.

Prin ceața deasă a sudului nu se vedea nimic. Numai fasciculele de unde emise de instalațiile radar engleze străbăteau spațiul. Navele italiene nu posedau asemenea aparatură. Amiralul Cattaneo nici nu bănuia ce primejdie plana asupra escadrei sale.

Cunningham hotărî să se apropie cît mai mult de inamic și, ghidat de semnalele radar, să atace prin surprindere. Cînd ajunse la circa 6.500 de metri de navele italiene, ordonă deschiderea focului. Scînteile împrăștiate de salvele trase de tunurile grele, corectate cu ajutorul instalațiilor radar, începură să sfîșie beznă noapții. Luați prin surprindere, italienii nici nu ripostară. De altfel în ce să tragă dacă, în loc de ținte, la orizont licăreau doar scînteii tremurătoare? Treptat, distanța dintre nave se micșoră pînă la circa 3.700 de metri, caz fără precedent pentru nave de linie moderne.

La 50 minute de la prima salvă, crucișătorul „Fiume” se scufundă. După cîteva timp, crucișătorul „Zara” avu aceeași soartă. Bătălia se dădea la aproximativ o sută de mile de capul Matapan. Cel din urmă se scufundă crucișătorul „Pola”, care nu se mai putea mișca din loc. De altfel chiar dacă ar fi vrut, „Pola” tot n-ar fi putut opune rezistență, intrucît, de teama exploziilor, comandantul ei dăduse ordin ca toate proiectilele să fie zvirlite peste bord... Au mai fost scufundate distrugătoarele „Vincenzo Gilberti” și „Maestrale”.

În felul acesta, într-un răstimp scurt, uimitor de scurt, flota italiană pierdu trei crucișătoare noi și două distrugătoare. O dată cu ele, mii de marinari își găsiră mormîntul în apele Mediteranei;

„Vittorio Veneto” și celelalte nave italiene avariate izbutiră să scape de urmărirea navelor engleze, ajungînd la bazele lor.

La cîteva zile după bătălia de lângă capul Matapan cîțiva ziariști americani exprimară părerea că acțiunile lui Cunningham: ieșirea rapidă în larg a navelor sale și întîlnirea exactă a celor două grupuri de vase engleze cu escadra italiană — sugerau ideea că amiralul britanic fusese în prealabil informat despre planurile lui Jachino. Curînd, însă, alte evenimente ca, de pildă, invazia hitleristă în Iugoslavia și Grecia, iar mai apoi agresiunea împotriva Uniunii Sovietice făcură să treacă pe planul doi „enigma” bătăliei navale de lângă insula Creta.

Ținta a fost atinsă

Căutați... spionii!

După sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, multe studii consacrate operațiunilor navale au afirmat că amiralul Cunningham fusese informat despre data ieșirii în larg a lui Jachino și despre planurile sale de către agentura engleză din Italia. Aceasta a fost și părerea grupului de autori americani ai lucrării „Războiul pe mare” (1939-1945), publicată sub redacția amiralului Ch. Niemetz și a lui E. Potter. În cartea cu același titlu, apărută în 1954 în R.F.G., fostul amiral F. Ruge pune, însă, la îndoială această afirmație. El scrie: „Acest lucru a dat temeiuri de a se bănuia că la mijloc a fost o trădare, deși pînă în momentul de față nimeni n-a izbutit nici să dovedească această versiune, nici s-o infirme”.

Cunoscutul publicist american D. Farago pretinde, într-o lucrare, că șeful serviciului de spionaj al marinei italiene, căpitanul Max Pona, lucra pentru englezi, cărora le-a transmis cheia cifrurilor flotei italiene. În continuare Farago acreditează ideea că amiralul Cunningham a căpătat, la 25 martie 1941, informațiile de la niște agenți englezi care lucrau în serviciul de spionaj al flotei italiene. „Această informație —

susține el — a dat englezilor posibilitatea de a dobîndi victoria în celebra bătălie navală de lângă capul Matapan”.

Misterul acestei bătălii a stîrnit din nou vîlvă în Italia în 1964, după apariția cărții „Un canadian liniștit” a publicistului american Montgomery Hyde. Acesta crede a ști că amiralul Alberto Lais, atașatul naval italian în S.U.A., a furnizat fotocopiile după codul secret al flotei italiene unei englezoaice frumoase, pe nume Cinthya, agentă a „Intelligence Service”-ului. Datorită cunoașterii codului, englezii erau la curent cu toate deplasările navelor italiene în Marea Egee.

Amiralul Lais a murit în 1951, dar niște rude ale lui, un frate și fiul, i-au dat în judecată pe Montgomery Hyde și pe editorul italian al cărții pentru calomnierea unui „marinar onest”. În sprijinul afirmațiilor lor ei s-au referit la amiralul Cunningham care, în raportul oficial despre bătălia de lângă Matapan, menționase că fusese numai în posesia unor „aluzii” despre dispozițiivul inamicului. Avocații lui Lais au mai citat, de asemenea, lucrarea contraamiralului italian M.A. Bragdin: „Flota italiană în cel de-al doilea război mondial”, care între altele a scris: „Acțiunile precise ale lui Cunningham dovedesc că el a avut informații speciale furnizate de spioni sau de avioane de recunoaștere”.

La aceeași încheiere a ajuns, la începutul anilor 1950, și scriitorul italian Antonio Trizzino, dar comandamentul flotei italiene i-a intentat un proces „de calomniere a forțelor armate”. La proces, însă, Trizzino a izbutit să dovedească, cu documente, că comandamentul flotei engleze din Mediterana cunoștea totdeauna dinainte deplasările navelor militare italiene.

M. Novikov

Cîteva precizări

De la dramatica bătălie s-a scurs mai bine de un sfert de veac. Acum nu mai încapă nici o îndoială că amiralul Cunningham avea informații despre deplasările flotei italiene. Dar au fost oare aceste date furnizate de agentura de spionaj factorul hotărîtor — cum s-a întîmplat, de altfel, de multe ori în istoria războaielor — care a decis victoria englezilor?

Evident, nu. Căci poți avea informații exacte și complete despre inamic și planurile lui, dar nu și forțe îndestulătoare spre a-l nimici. Cu atît mai mult cu cît într-o bătălie navală puterea de foc a navelor, priceperea echipajului și geniul comandantului joacă un rol la fel de important. Dar lângă capul Matapan forțele adversarilor erau relativ egale și dacă s-ar fi întîlnit în condiții de bună vizibilitate e greu de spus de partea cui ar fi înclinat balanța. În caz extrem, italienii, descoperind un inamic mai puternic, se puteau fie angaja în luptă, fie retrage la adăpostul bateriilor de coastă sau al forțelor principale. Și încă un argument: chiar cunoscînd toate planurile lui Jachino, Cunningham ar fi putut să nu descopere crucișătoarele în beznă noapții.

Dar el le-a descoperit, căci navele britanice aveau „ochi” siguri — instalațiile radar care le-au dat posibilitatea nu numai să urmărească în întinerie manevrele inamicului, ci și să corecteze tirul propriei artilerii.

Superioritatea tehnică a englezilor le-a permis să se apropie mult de inamicul care nu bănuia nimic și să-l atace de la mică distanță, fără să se teamă aproape deloc de ripostă. La drept vorbind, bătălia semăna cu o luptă între un orb și un văzător. Încît, se poate afirma că ceea ce i-a adus lui Cunningham laurii victoriei a fost progresul tehnic.

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Șapte bătrâni și o fetișcană

Pe străzile vechiului și tihnitului orașel Rostov de lângă Moscova, vestit pentru bisericile și clopotele lui, se strecura cu fereală... Fantomas! Se uita atent la dreapta și la stînga și fugea pînă la colțul următor, unde se oprea să-și tragă suflul și să se încredințeze că nu-l urmărit. De acolo fugea mai departe, orb la frumusețea cupolelor și a altor vestigii arhitectonice din vremi apuse. După el, atît cît le îngăduia regizorul ca să nu-i strice cadrul, se țineau pas cu pas cînduri de băieți care uitaseră de casă, de masă, de școală și nu s-au liniștit pînă cînd Fantomas n-a fost prins, legat fedeleș și virit în duba miliției.

De altminteri, nu numai băieții, ci rostovenii de toate vîrstele au urmărit aventura faimosului erou în orașelul lor. Timp de cîteva zile Rostovul a semănat cu un stup de albine răscolit de o prezență insolită. Bărbați venerabili, gospodine veșnic ocupate, fete drăguțe cu coafuri savante făceau de strajă în

Fetișcana : Svetlana Savelova

jurul locului de filmare și lămureau bucuros : „Regizorul e tînărul de colo, îl cheamă Karelov. A făcut multe filme. Păcat numai că e cam distrat, nu se uită de loc în jur” — adăugau fetele cu regret, aranjîndu-și zadarnic coafurile nebagate în seamă. Și fiindcă cu regizorul n-aveau noroc, cînd prindeau o clipă prielnică îl încolțeau pe Alexandr Benjaminov, cel care a reușit să pună mina pe Fantomas. „Nu sînt comisarul Jouve — se apără actorul de asaltul lor. Nu, Jean Marais n-a venit, n-avea de ce să vină: filmul nostru nu e despre Fantomas, ci o comedie excentrică”.

O comedie excentrică intitulată „Șapte bătrîni și o fetișcană”, care pornește de la o idee savuroasă: Lena, o tînără absolută a Institutului de cultură fizică, visează să lucreze cu campioni sau măcar cu viitori campioni, dar e

repartizată la o „grupă de sănătate”, din care fac parte șapte bătrîni dornici să scape de beteșuguri și să-și recapete vigoarea de altădată. De aici se ramifică numeroase situații comice. Una dintre ele a răsturnat Rostovul cu susul în jos: milițianul Anisov vrea să dovedească tuturor ce poate și că e prea devreme ca să fie scos la pensie. După ce îl vede la cinema pe „Fantomas”, se visează rezolvînd ceea ce comisarul Jouve n-a izbutit în nici una din seriile de pînă acum. Așa ajunge Fantomas în duba miliției.

Dar să revenim la Lena. Furioasă de perspectiva de a lucra cu șapte nevolnici, vrea să le taie chefel de revingare și îi obligă să se antreneze aproape pînă la leșin. Și — minune! (doar avem de-a face cu o comedie excentrică): bătrînii rezistă iadului sportiv, ieșind căliți din încercările lui. În schimb Lena, epuizată, e scoasă pe brațe de pe stadion.

Cei șapte bătrîni sînt Boris Cirkov, Alexandr Benjaminov, Iuri Nikulin, Evgheni Morgunov, Gheorghii Vișin, Evgheni Vesnik și Boris Novikov, iar fetișcana — delicioasa Svetlana Savelova.

Fostul 007 și B.B.

În 1965, la Festivalul de la Cannes, unde prezența lui pe ecran, în rolul principal din „Colina”, și în carne și oase a stîrnit o dublă senzație, Sean Connery, interpretul consacrat al faimosului James Bond, agentul secret 007 creat de scriitorul englez Jan Fleming, a răspuns franc ziaristilor interesați să afle dacă va continua cariera cinematografică a aventurosului agent:

— Joc Macbeth și alte piese clasice și moderne. James Bond este o pură întâmplare în cariera mea artistică, dar dacă mi se dă un milion de dolari de film, plus zece la sută din încasări, cum să nu continui?

Și a continuat. Totuși, după al cincilea film din serie, „Trăiești numai de două ori”, plictisit de acest personaj, a spus „stop”, spre disperarea producătorilor care se vedeau astfel siliți să întrerupă cu mult înainte de a fi cazul exploatarea unui fabulos filon aurifer. După uluiala din primele clipe, ei au pus mina pe cec, triplînd „salariul” agentului. Dar, deși scoțian, Sean Connery a rămas neînduplecat:

— Gata, am ieșit din joc. Căutați-vă alt Bond.

Ușor de spus „căutați-vă”... Dar Broccoli și Saltzman n-aveau timp să se lamenteze. Încă șapte volume își așteptau rîndul la ecranizare. Decît de loc — și-au spus ei — încercăm cu altul. Și au dat un anunț după toate regulile practicii penale, precum că se caută „un bărbat oaches, cu trăsături feței energice, cu ochi mari, așezați orizontal sub sprincenele negre, lungi și drepte. Întreaga-i făptură respiră hotărîre, forță, neînduplecare”.

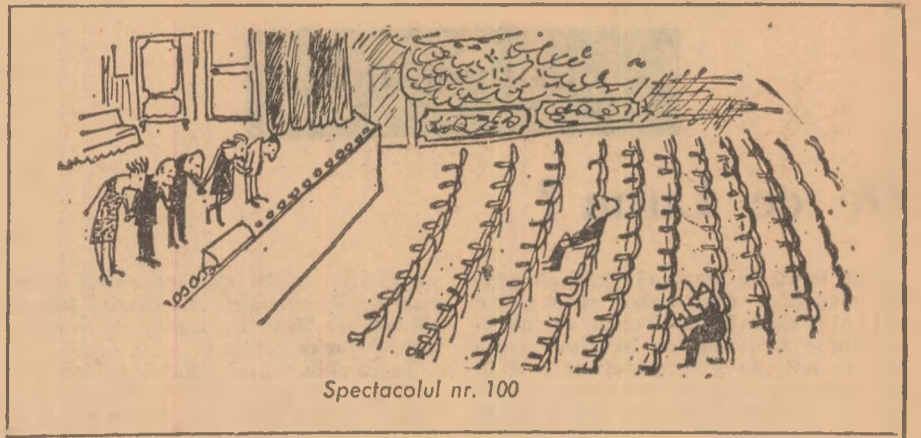
Anunțul a avut un răsunset nesperat: patru sute de oferte. E adevărat, pe capul lui Bond se pusese un preț prea mare ca să nu tenteze. Trierea a fost mai severă decît la examenele de admitere unde se prezintă două mii de candidați pe cincizeci de locuri. În cele din urmă a ieșit victorios australianul de 29 de ani George Lazemby, care a zdrobit cu succes nasul unui boxer profesionist de categorie grea. Sărbătorindu-și victoria cu un pahar de Martini, băutura favorită a agentului 007, Lazemby a declarat fudul unui reporter al revistei „Life”:

— În viața mea am făcut eu altele și mai și, pe care Bond nici nu le-a visat, iar dumneavoastră n-ați avea curajul să le descrieți

Cum „Life” nu este o revistă prea rușinoasă, putem să-l credem pe cuvînt că nasul zdrobit nu-i nimic pe lângă celelalte.

Dar ce s-a întîmplat cu Sean Connery (care, printre altele, a fost un Vronski foarte reușit într-o dramatiizare a „Annei Karenina”) după senzaționala-i „demisie”? Actorul joacă acum cu Brigitte Bardot într-un western al lui Edward Dmytryk, intitulat „Shalako”. Sean Connery și Brigitte Bardot pun astfel baza unui nou cuplu al ecranului destinat să facă epocă.

„Shalako” narează aventurile unui grup de aristocrați europeni veniți la vînătoare de pume pe teritoriul rezervației apasilor. Indienii nu-i tolerează și le dau un ultimatum: dacă nu pleacă pînă în zori, îi vor ataca. Shalako, fost ofițer cu trecut aventuros, figură legendară din New Mexico, cow-boy viteaz și solitar, le dă cuvîntul că „fețele palide” își vor ridica corturile înainte de răsăritul soarelui, dar aceștia, disprețuitori și inconștienți, nu respectă pactul încheiat cu niște „sălbatici”. Avertismentele lui Shalako sînt inutile și doar atacul apasilor îi va trezi la realitate. Dar, e prea tîrziu: rămași fără cai și fără arme, cu căruțele incendiate, „fețele palide” mai sînt pe deasupra trădați de ghid, care îi jefuiește de tot ce aveau.

Spectacolul nr. 100

Rămîne Shalako să salveze ce mai e de salvat. El primește pentru curajul lui cea mai plăcută răsplată: dragostea frumoasei contese Irina.

În aceste roluri, fostul 007 și B.B., pentru prima oară prezentă într-un western, alcătuiesc un cuplu care nu poate lăsa indiferent pe nimeni.

I. Strijenov

PROFIL

Rodica Tapalagă seara și zi de zi

Scena bucureșteană n-a fost prea generoasă cu Rodica Tapalagă. De cînd a venit de la Craiova, unde în doi ani de experiență provincială s-a mișcat în cadrul extins al unui repertoriu variat, Capitala a supus-o regimului unui singur amplex: comedia. Frumusețea, picanță, debordînd de temperament, actrița a făcut succese sigure în roluri comico-sexy.

Dar a venit, în fine, „Nu sînt Turnul Eiffel” și a confirmat și pentru bucureștenii ceea ce-i spusese încă în școală profesorul ei Ion Șahighian și o știa publicul craiovean: „Numai dacă vor avea curajul să te distribuie într-un rol dramatic te vor descoperi cu adevărat”. Pe urmă a venit „Melodie varșoviană”, în care Rodica Tapalagă face una dintre cele mai mari creații actricești ale actualei stagiuni bucureștene.

Piesa lui Leonid Zorin este o melodramă (să nu ne sperie cuvîntul, pe care ne-am obișnuit să-l folosim în sens peiorativ, uitînd că acest mod de a privi viața are solide justificări e-

O creație inatacabilă...

xistențiale) care urmărește evoluția sau mai exact involuția unui sentiment, oprit de condiții exterioare să se împlinească. O melodramă fără evenimente, în care nu se petrece nimic în afară. Scena adevărată e inima protagoniștilor. O dragoste se naște și moare sub ochii noștri, sfîșiată de distanțe, de granițe. Orice sfîșit e trist, iar un sfîșit care nu vine de la sine — cu atît mai mult. El nu-i distruge specta-

culos pe eroi: aceștia nu se sinucid, nu se ratează, dimpotrivă, se realizează frumos pe plan profesional, dar pierderea suferită îi marchează definitiv. Ei sărăcesc sufletește, devin niște oameni seci, lipsiți de căldura sentimentului, făcîndu-ne să părăsim fotoliile de spectatori melancolizați, puși pe reflecții amare.

„Melodie varșoviană” este o piesă-recital pentru Ea și El, în care regizorul Ivan Helmer a creat cu multă discreție (deosebit de apreciată de interpreți): „Helmer este unul dintre pușinii regizori care au arta de a declanșa acea minunată stare de inspirație fără a-ți forța mina, fără nimic ce ține de volițiune, lăsîndu-te să găsești singur și incitîndu-te exact pe ce vrei tu, actor, să dai. Cred că așa se scrie poezia, trecînd prin această stare de febră lentă” — ne-a spus Rodica Tapalagă într-o discuție) doar cadrul pentru evoluția nestînjinită a actorilor. Acest cadru redus la esențial, în care nici unul dintre puținele lucruri prezente nu e neutru, fără încărcătură de sens, trece toată greutatea pe umerii interpreților. Care o poartă foarte bine.

Aurel Cioranu se impune ca un partener sensibil, înțelegător, care a intuit datele personajului, dar spectacolul este, cum bine spunea un confrate apropo de Peter O'Toole în filmul „Becket”, un concert pentru Rodica Tapalagă și orchestră. Creația actriței e de o construcție realmente inatacabilă. Nu știu de unde a adunat elementele — din ce a intuit, din ce a citit, din ce a văzut, din ce a auzit — și cum le-a topit în crezutele secret al talentului ei, în acea minunată stare de febră lentă, dar pe scenă trăiește poloneza Helena. Zeci de nuanțe, de gesturi mici, de tăceri și tonalități îmbracă cu viață adevărată personajul conceput de dramaturg în trăsături simbolice. Nici o notă falsă, nici o forțare. Helena străbate o perioadă de viață importantă — cea mai importantă ca ani și experiență — și se transformă, sub privirile noastre, din fata exuberantă de la început, plină de prezentimentul fericirii, în femeia blazată de la sfîrșit, care nu mai are iluzii. Actrița face admirabil această trecere. Gesturile rotunde, bogate în subtext, vocea caldă de la început devin în final seci, lineare, ușor stridente.

În „Melodie varșoviană” Rodica Tapalagă face o dublă demonstrație: de talent și de inteligență. Într-un rol eminamente „de inimă”, ea ne transmite ceea ce are de transmis nu numai pe căile sensibilității, ci și pe ale inteligenței.

Așa este, ca om, de zi de zi și ca actriță, în seriile privilegiate ale sălii de spectacol.

Iulia Scutaru

Gînduri în pauză

- Viitorul literaturii sînt, probabil, aforismele — ele nu pot fi ecranizate.
- — Piese mele vor fi citite cînd tragediile lui Shakespeare și Schiller vor fi fost demult uitate, se lăuda un tînr dramaturg.
- — Foarte adevărat, dar nu mai devreme — i-a răspuns prompt un critic.
- Cîntece fără cuvinte s-au mai scris, și-a spus compozitorul, și a scris un cîntec fără muzică.
- — V-o prezint pe jumătatea mea — se adresă iluzionistul către public și-și idăie soția în două cu fierăstrăul.
- Deși era scris în versuri albe, prologul era cenușiu.

I. Nestorov

COSMONAUTICĂ

De ce Luna ?

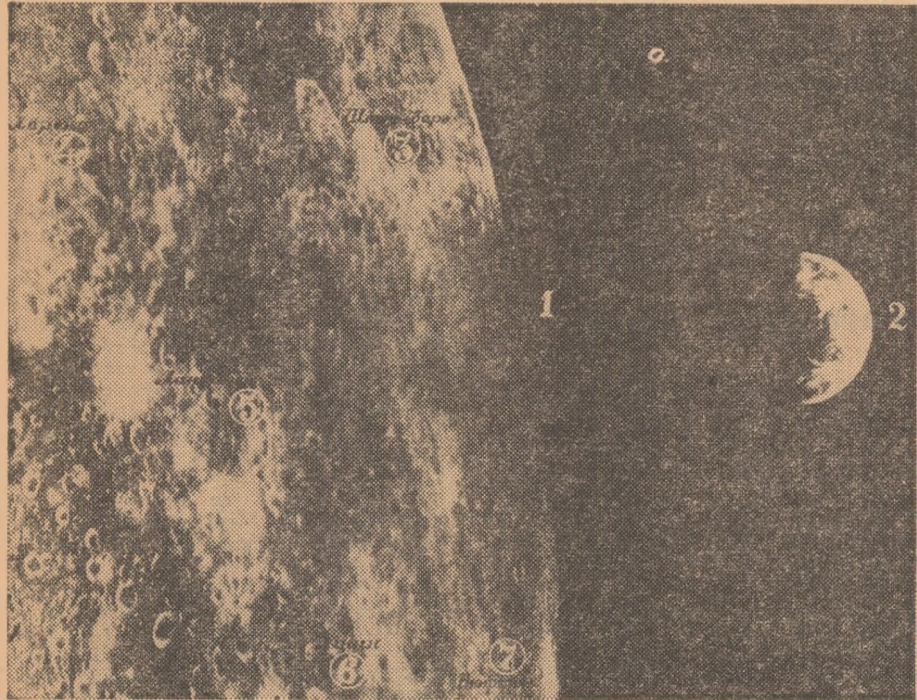
Cînd omul de pe stradă află că pentru pregătirea unui zbor spre astrul mort din vecinătatea Terrei se investesc sume fabuloase, un inestimabil capital de energie și inventivitate — cînd sînt atîtea lucruri de făcut aici pe Pămînt — el este invariabil tentat să se întrebe: dar la urma-urmei de ce e nevoie de toate astea? Ce căutăm în Lună?

Întrebările pot fi legitime, dar sînt greșit formulate. Un cunoscut savant remarca recent că atunci cînd omul a început să studieze curentul electric, nici prin gînd nu-i trecea că într-o

ne gîndim că în Cosmos există particule a căror energie se cifrează la sute de mij de GeV. Pe Lună, ele vor putea fi ușor cercetate!

Încît debarcarea omului pe satelitul nostru natural va putea inaugura o nouă eră a științei, cu tot cortegiul de consecințe pe care acest lucru îl presupune pentru oameni, lucru asupra căruia nu trebuie să stăruim prea mult dacă ne aducem aminte că nici una din marile descoperiri ale veacului trecut n-a rămas fără aplicații practice.

După toate acestea — și după tot ce știm pînă în momentul de față din pri-

Luna și Pămîntul în obiectivul stației automate „Zond-6”. Fotografia a fost făcută de la 3 300 km de Lună și circa 388 000 km de planeta noastră. Însemnările de pe ea marchează: 1. Bordul Lunei. 2. Pămîntul. 3. Craterul Sternberg. 4. Craterul Lorentz. 5. Craterul Langevin. 6. Craterul Rinin. 7. Craterul Buffon

bună zi, mulțumită acestui curent, își va lumina casa ori că va putea pune în mișcare motoare. În vremurile ei eroice, electricitatea nu servea decît la fabricarea, în doze homeopatiche, a unor metale de care nimeni n-avea nevoie. Încît mulți erau cei ce se întrebau: de ce electricitatea? Așa cum foarte aproape de noi, în 1957, au fost atîția care s-au întrebat: de ce spațiul cosmic? De ce sateliți artificiali?

După numai unsprezece ani nimeni nu mai pune astăzi în discuție utilitatea sateliților. Sateliții pentru telecomunicații, cei meteorologici, geodezici (pentru evaluarea resurselor terestre) etc., au intrat aproape în rutina vieții noastre cotidiene și nimeni nu mai schițează vreun gest de mirare cînd află de vreo nouă utilizare a lor.

În ce privește Luna, răspunsul nu poate fi decît similar. Încît la întrebarea celui ce vrea să știe: de ce Luna? — putem replica foarte liniștiți:

— Pentru că Luna este extrem de importantă pentru om, în primul rînd pentru că de pe Lună el va putea vedea, în sfîrșit, Pămîntul. Știința Terrei va începe cu adevărat abia în momentul cînd ne vom descoperi planeta cu un recul îndestulător, cînd îi vom putea vedea realmente fața. La fiecare etapă cîștigată de om în dobîndirea acestui recul s-au descoperit noi aspecte ale Terrei, dar o dată ajuns omul pe Lună se vor putea face studii globale, cu atît mai lesne cu cît pe cerul lunar Pămîntul rămîne aproape mereu în același loc.

Va fi, cum remarca un cercetător, adevăratul început al astronomiei; pînă acum, de la Galileu încoace, nu i-am cunoscut decît începutul. Căci de pe Lună spațiul va putea fi investigat fără stînjînitorul ecran atmosferic; mesajele din Univers vor ajunge la astronomi înfinit mai pure, mai clare.

Dar Luna va fi și adevăratul paradis al fizicienilor, mai ales al celor care se ocupă cu știința fundamentală, aceea care le domină în momentul de față pe toate celelalte — știința particulelor elementare. Într-adevăr, marile acceleratoare care se construiesc sau se proiectează acum pe Pămînt (200, 400 sau 1 000 GeV, respectiv 200, 400 sau 1 000 de miliarde de electroni-volți), pentru a încerca străpungerea marelui mister al particulelor, apar caderizorii sînd

mele relatări ale cosmonauților de pe „Apollo-8” care ne-au arătat că Luna este aridă, deșertică, dezolantă, cu craterele și mările, munții și piscurile ei — scepticii ar putea totuși invoca, poate, argumentul că același lucru ni-l dezvoltaseră și sondele automate. Dar argumentînd așa, ei ar uita prea ușor că mașinile automate trimise pe Lună nu ne pot arăta decît ceea ce noi dorim să ne arate. În timp ce omul poate interpreta, își poate schimba programul inițial în funcție și în raport cu împrejurările, poate construi aparatură complexă, le poate face să funcționeze și să aibă o viziune directă a celor ce-l înconjoară.

Ajuns pe Lună, omul se va afla pe un corp ceresc, fără atmosferă, care a gravitat timp de patru miliarde de ani în sistemul solar. Roca fiind nudă este expusă direct acțiunii spațiului sideral. Cu alte cuvinte, omul va călca pe un sol a cărui morfologie nu este determinată de eroziune, ca pe Pămînt, ci de contactul direct cu spațiul interplanetar, supus bombardamentului intens al micrometeoritelor care-l străpung, îl fărîmîșează și-l fac să semene cu o pulbere; mai mult, el va da și peste corpuri mai mari care au pătruns și explodat la suprafața Lunei formînd cratere. Cum eroziunea este foarte slabă, fenomenele persistă și cei dintîi vizitatori ai Lunei se vor afla în fața unor procese la fel de vechi ca însăși originea sistemului nostru solar.

Relieful Lunei ne va descoperi astfel dintr-odată toată istoria sistemului solar. Va fi marea descoperire a veacului nostru.

BIOLOGIE

Îmbătrînirea:
interview cu celulele

Toate animalele care cresc de la naștere pînă la maturitate, adică pînă ce capătă o formă fixă, pe care nu și-o

mai modifică, sînt supuse îmbătrînirii și trebuie să se mulțumească cu o viață de durată limitată. În cazul omului, vîrsta de 30 ani reprezintă pragul superior, dincolo de care probabilitatea morții printr-o cauză sau alta crește în mod constant și inexorabil. O dată cu înaintarea în vîrstă această probabilitate ajunge să se dubleze la fiecare 8 ani. Ea este atît de puternică, încît chiar dacă s-ar izbuti să se învingă principalele boli de care omul moare la bătrînețe (boli de inimă, apoplexia și cancerul), tot nu s-ar putea prelunge durata medie a vieții cu mai mult de 10 ani. S-ar ajunge astfel la 80 ani, în locul celor 70 realizați de medicină în țările dezvoltate prin lupta contra bolilor infecțioase și altor boli care decimau mai cu seamă copiii și tinerii.

Sîntem așadar supuși, fără speranță de scăpare, unui implacabil mecanism care coboară la un moment dat bariera în fața longevității? Mulți clinicieni cred că nu. Nu mai departe decît anul trecut s-a ținut în Italia un congres de gerontologie la care s-a afirmat ferm că oamenii pot fi făcuți să trăiască 120—140 ani (evident nu ca excepții, ci ca medie). Ce spun însă la aceasta biologii, oameni ai cercetărilor exacte? Pînă recent, prea puțini se aventuraseră să studieze procesele de bază ale îmbătrînirii. În mai multe laboratoare s-a găsit însă acum curajul necesar pentru a coborî pînă la complicatul și misteriosul nivel celular.

Trei procese de îmbătrînire sînt pe cale de a fi studiate în celulă, și anume: scăderea capacității funcționale a celulelor foarte specializate, care nu se mai divid și deci nu sînt „reimprospătate” în cursul vieții adulte — celulele nervoase și cele musculare; întărirea progresivă a colagenului, care constituie mai bine de o treime din proteinele organismului și servește ca „liant” în piele, sistemul muscular și vascular; încetarea diviziunii celulare o dată cu înaintarea în vîrstă. Primele două procese sînt bine stabilite. În legătură cu al treilea, experiențe celebre făcute acum cîteva decenii sugeraseră că celulele animale extrase din organism și menținute într-un mediu prielnic ar putea trăi la infinit. Repetarea experiențelor în condiții mai riguroase a dat la iveală un fapt foarte interesant. Nemuritoare devin numai celulele care suferă o transformare în sensul unei anomalii: cele umane, de pildă, ajung să aibă între 50 și 350 de cromozomi în loc de 46. Dar în timp ce asemenea celule se divid și supraviețuiesc mai multe decenii, nimeni nu a reușit să realizeze aceeași performanță cu culturi de celule normale. Acestea din urmă nu continuă să se dividă, deci să trăiască, decît un timp limitat, cu atît mai scurt cu cît provin de la donatori mai vîrstnici.

Desigur, informațiile obținute pînă acum asupra îmbătrînirii celulelor se referă numai la culturile menținute în vase de laborator. Nu s-a putut stabili încă dacă procesul este identic și în

Nemuritoare, dar anormale. Celule umane care, în urma intervenției unui virus, par să fi dobîndit capacitatea de a se înmulți la infinit.

corpul animalelor. Se știe însă că, la om, de pe la mijlocul vieții unele organe încep să piardă din greutate, fenomen atribuit dispariției celulelor. Nu există certitudinea că semnele fizice ale îmbătrînirii pot fi atribuite încetării sau încetării diviziunii celulare. Ceea ce se cunoaște însă este că la unele animale anumite sisteme celulare mor în cursul dezvoltării normale a organismului. Un exemplu cunoscut îl constituie dispariția coziei și branhiilor la mormoloc. Pornind de la aceste date, unii biologi cred că moartea celulelor și dispariția de țesuturi normale sînt fenomene care se desfășoară pe baza

Știința

unui program și care implicit limitează durata de viață a unui organism. Conform acestei ipoteze, chiar dacă am ajunge să îndepărtăm cauzele incidentale ale îmbătrînirii, oamenii nu ar putea trăi decît atîta timp cît celulele pot să se înmulțească și să funcționeze. Rămîne de văzut care este termenul pe care ni-l acordă invizibilele și peînduplecatele noastre elemente constitutive.

ASTROFIZICĂ

Al doilea Marte

Planeta Marte, pe care unii o consideră drept cea mai interesantă din sistemul solar, este observată și studiată de astronomi de mai bine de un secol. Dezvoltarea științelor spațiale a adus, însă, în ultimul timp un supliment de informație. Și cu toate că multe lucruri mai îmbracă totuși haina misterului, savanții dispun acum de suficiente date spre a construi pe Pămînt modelul ei miniaturizat. Reședința celui de-al doilea Marte este Institutul de microbiologie al Academiei de Științe a U.R.S.S.

Planeta în miniatură este închisă într-o încăpere ermetică, iar variațiile bruște de temperatură sînt realizate prin mijlocirea unei tije de cupru, dotată cu o spirală străbătută de curent electric. Pentru crearea frigului, prin tub este făcut să circule un amestec avînd la bază gheață și etil.

În spatele unui perete de sticlă țîșnește o scînteie. A fost pus în funcțiune „Soarele”, o lampă cu xenon, al cărei spectru este apropiat de cel al astrului zilei și astfel începe ziua marțiană.

Cu cît se primesc mai multe informații despre Marte și sporește numărul problemelor, cu atît se pune cu mai multă acuitate aceea a existenței vieții și a formelor pe care aceasta le-ar putea îmbrăca. Părerile în legătură cu această problemă diferă. Dacă literatura științifico-fantastică a populat Marte cu făpturi vii fantastice, majoritatea savanților sînt înclinați să presupună că un cosmonaut care ar „amartiza” ar avea prea puține șanse de a întîlni ființe dotate cu rațiune. De asemenea, cercetătorii refuză să creadă în existența unei vegetații deosebite, datorită modelului realizat, s-a stabilit că procentul de umiditate indispensabil unei vieți normale a plantelor reprezintă pe Marte abia miimi de gram pe centimetrul pătrat.

Anotimpurile marțiene urmează ritmul celor de pe Pămînt, așa încît e probabil că există un ciclu de viață organică la care, așa cum se știe, microorganismele sînt cele care participă cel mai activ. Experiențele făcute au arătat că stabilitatea micilor organisme vii este uimitoare. Microorganismele rezistă la doze formidabile de radiații și la mari variații de temperatură. Au fost depistați microbi chiar și într-un reactor atomic în care, pînă acum, se părea că nu poate rezista nici o formă de viață. Trebuie să se tragă de aici concluzia că microbii pot suporta asprele condiții de pe Marte? Experiențele n-au verificat stabilitatea microorganismelor decît în două privințe: capacitatea de apărare față de radiații și rezistența la variațiile bruște de temperatură. Pe Marte acționează simultan ambii factori, așa că e evident că pentru a răspunde la problema existenței

arheologilor este marele număr de descoperiri făcute de cițiva ani încoace.

Se știe că Mongolia a jucat în cîteva rînduri un rol de primă însemnătate în istorie, ba chiar în istoria Europei în ciuda celor cîteva mii de kilometri care o despart de continentul nostru. Căci, să nu uităm, pe acele meleaguri au viețuit hunii, turcii, uigurii, kirghizii, kitanii și, evident, mongolii. Multe descoperiri din ultimul timp îi privesc pe turci. E vorba mai cu seamă de monumente funerare din secolul VII — ridicate în cinstea unor mari conducători — cu sarcofage avînd dale ornate și stele impunătoare. Statui în marmoră și granit reprezintă figuri omenești șezînd sau în picioare și însoțite de animale; lingă ele se află adesea un aliniament de pietre despre care se crede că ar marca numărul vrăjmașilor uciși de către mort. Foarte interesant este și faptul că stelele sînt acoperite de caractere de cele mai multe ori greu de citit însă, întrucît piatra e foarte degradată. Grație acestor inscripții a putut fi stabilit totuși momentul cînd a fost construit unul din aceste monumente, cel de la Ongin: între anii 732 și 734.

Un alt mare grup de descoperiri este cel al gravurilor în piatră. Arheologii se străduiesc acum să le situeze într-o perioadă bine determinată din istoria sau preistoria mongolă. Unele dintre ele corespund poate cu semnele de scriere utilizate de triburile de crescători de animale turci sau mongoli. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, într-o bună zi ele vor fi desigur descifrate cu atît mai mult cu cît în colțurile cele mai depărtate ale țării mai există locuitori despre care se crede că le-ar putea citi.

Monumentul de la Ongin

Alte reprezentări sînt însă mult mai vechi. În Valea riului Tula siluete de patrupeze, păsări și dansatori par să dateze din epoca bronzului, în timp ce reprezentări de lupi, de cai și măgari sălbatici, găsite în deșertul Gobi ar putea fi chiar din paleolitic. Într-adevăr, expediții arheologice recente au găsit în această regiune multe reminiscențe din epoca pietrei cioplite.

În ce privește mormîntul lui Gingis-Han speranțele de a-l găsi se leagă de împrejurarea că în ultimul timp au putut fi localizate o seamă de așezări menționate într-un document din secolul XIII: Istoria secretă a mongolilor. Această cronică evocă de pildă un munte numit Burhan Haidun — muntele salciei sfinte — care pare a fi cel căruia acum i se spune Kenti-Han. Arheologii care l-au escaladat au găsit pe acesta părți de armuri și virfuri de săgeți mongole. În sfîrșit se mai anunță și o apropiată campanie de săpături la Kara-Korum, fosta capitală a lui Gingis-Han.

vieții pe Marte este necesar ca experimental să se țină seama de toți factorii marțieni și microbii terestrați să fie supuși la încercări multiple. Tocmai de aceea a fost creat modelul redus al planetei, care va permite savanților să determine particulele de viață care ar putea exista acolo.

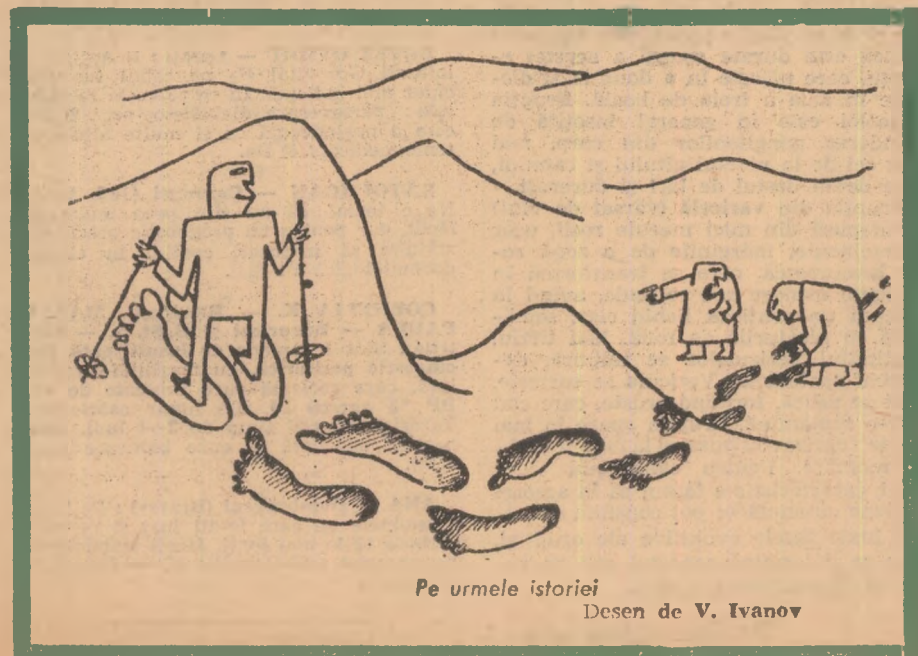
Micul Marte a și furnizat unele răspunsuri preliminare. Microbiologii Kusiurina și Sotnikov au stabilit că primejdia esențială care amenință bacteriile „proiectate” pe „Marte” vine de la lampa cu xenon, care simulează Soarele. Numeroase microorganisme au sucombat în condițiile marțiene artificiale. Au supraviețuit numai organismele colorate, de unde se poate trage concluzia că, probabil, „micromarțienii” sînt colorați și că pigmentația este aceea care-i protejează de acțiunea mortală a razelor ultraviolete care pătrund nesfîrșit în atmosfera rarefiată a planetei.

Poate că nu peste prea multă vreme Marte va răspunde el însuși la întrebările pe care i le pun savanții. Experiințele pe care le îngăduie modelul lui miniaturizat oferă însă, de pe acum, răspunsuri la unele dintre ele.

ISTORIE

În căutarea lui Gingis-Han

De cîtva timp, cercetările pentru găsirea mormîntului lui Gingis-Han — euceritorul care în secolul XIII a întemeiat un imens imperiu care se întindea de la țărmul Pacificului pînă în Europa centrală — au devenit mai intense și, se pare, cu mai bune șanse de reușită. Deși misiunea pe care și-au asumat-o cercetătorii este cît se poate de dificilă dat fiind că amplasarea mormîntelor marilor șefi mongoli era păstrată în cel mai mare secret. Pe de altă parte Mongolia este o țară extrem de întinsă. Ceea ce insuflă însă curaj

Pe urmele istoriei
Desen de V. Ivanov

PSIHOLOGIE

Autosugestia în 12 formule

Cercetări moderne confirmă din ce în ce mai mult valoarea procedeeilor de autosugestie în influențarea funcțiilor psihice sau somatice (organice). De altfel, încă Pavlov se ridicase împotriva „dualismului psihic-somă”, înlocuind pentru a evita orice confuzie (chiar verbală) termenul de fenomene psihice cu cel de manifestări ale activității nervoase superioare. Organismul este privit astăzi ca un tot unitar, în care toate procesele vitale se desfășoară sub conducerea sistemului nervos central și în interdependență cu mediul înconjurător.

În acest context valoarea cuvîntului — manifestare de prim ordin a activității nervoase superioare — sub diverse forme (sugestie, autosugestie etc.) apare evidentă. Asociat cu voința, cuvîntul poate fi în acest sens un „primum movens” excepțional. „Voința — spunea Secenov — nu este un agent obscur, care comandă numai mișcările. Ea este latura activă a rațiunii și a simțului moral”. Iar psihologul sovietic K. K. Platonov scria: „Lupta motivelor este de cele mai multe ori lupta dintre nu vreau și trebuie.”

Pentru educarea voinței s-au recomandat numeroase procedee de autosugestie. Toate au drept scop de a întări voința, dezvoltînd perseverența, în năzuința de a atinge scopul propus, un scop rațional. Pentru aceasta sînt utile diverse formule care, repetate dimineața și seara, stînd lungit într-o imobilitate absolută și într-o perfectă izolare, pot avea efecte extraordinare. Formulele trebuie repetate cu voce tare sau pe șoptite de 10, 20 pînă la 50 de ori. Cel care vrea să utilizeze autosugestia trebuie să aibă certitudinea succesului și să-l aștepte cu încredere. În același timp trebuie să facem exerciții de antrenament pentru a ne crea obiceiuri noi. Dacă vreți să nu mai fiți nervos, forțați-vă să fiți calm și răbdător în orice ocazie, repetînd în același timp în cursul zilei, după un program fix, formula: „Sînt calm”. „Repetiția unui act — spunea Smiles — creează obișnuința, aceasta are la început fragilitatea unui fir de păianjen, dar ea poate deveni apoi solidă ca un cablu de fier”.

Autosugestia constă deci în a face să treacă în subconștient ceea ce a fost decis de elementul conștient. Nu se recomandă însă în nici un caz „autosugestia negativă”. Pentru a deveni perseverent, evitați să folosiți formula: „Nu voi mai fi nerăbdător”; utilizați formula: „Voi fi perseverent” sau, mai bine, „Sînt perseverent” ori „Sînt calm” etc.

Iată acum, sintetizate după lucrările unor specialiști reputați în materie, 12 principii care stau la baza autosugestiei.

1 Buffon spunea: „Le style c'est l'homme” („Stilul este omul”). Dar, spun psihologii moderni, omul este și cel ce gîndește, cel ce vrea. Frica de nereușită îl poate face să nu reușească, după cum gîndul succesului îl duce la izbîndă, ajutîndu-l să învingă piedicile.

2 Autosugestia sprijinită pe încrederea în sine are o putere imensă. Fiți convinși că sînteți capabili de mai mult decît credeți. Aveți încredere în „rezervele interne” care sălășluiesc neutilizate în dv.

3 Aveți convingerea că veți îndeplini misiunea ce vi s-a încredințat. Nu dezarmați în fața celor mai mari adversități. Se spune că voința, credința pot „urni și munții din loc”. Amintiți-vă de celebrul ostaș de la Maraton care, după ce a străbătut fugind cel 42 de km pînă la Atena și după ce a anunțat vestea victoriei grecilor asupra perșilor, a căzut mort. Acesta nu este unicul caz cînd efortul de voință a aminat pierderea cunoștinței și chiar moartea.

4 „A voi” și „a dori” nu este unul și același lucru. Pentru a-și satisface un „vreau” omul este capabil de performanțe uimitoare. Dar pentru un „doresc” îi este lene adesea să miște și un deget. „Doresc” este întotdeauna lipsit de voință, ca și capriciul. Dorința poate genera eventual încăpăținare, dar nu dă naștere niciodată perseverenței.

5 Trebuie să știm „ce vrem”. Libertatea absolută a voinței constă nu în independența noastră imaginată față de legile naturii, față de condițiile obiective, ci în cunoașterea lor și deci în posibilitatea de a le folosi în mod planificat în scopuri bine determinate. Libertatea voinței nu înseamnă altceva

decît capacitatea de a lua hotărîri în condițiile cunoașterii scopului.

6 Să ne cultivăm caracterul, să învățăm a vorbi scurt, limpede, simplu și să vorbim puțin dar lămurit, să nu spunem decît ceea ce trebuie.

7 Să ne exercităm stăpînirea de sine. Să ne ferim de minie; ea ne „roade” rezervele de energie și ne slăbește. Minia nu duce niciodată la nimic bun. Ea nu face decît să distrugă și este întotdeauna o piedică în calea succesului.

8 Nimeni nu ne poate da sugestii atît de puternice ca cele pe care ni le dăm singuri.

9 Să nu pierdem niciodată din vedere marele principiu al autosugestiei: mereu optimiști, întotdeauna optimiști, chiar cînd împrejurările nu par s-o justifice.

10 Temperamentul, caracterul nostru nu pot fi o piedică în atingerea unui tel propus prin procedee de autosugestie. Krilov și Kutuzov erau flegmatici, Petru cel Mare, Pușkin, Suvorov și Pavlov colerici, Herzen, Lermontov și Napoleon sanguini.

11 Motivul este ceea ce ne mobilizează în activitate. Motivele pot fi diferite: necesități, interese, idei etc. Este foarte important să știm ce vrem să facem, dar și mai important este să depistăm motivele care ne îndeamnă să acționăm într-un anumit fel. Deci să ne dăm seama nu numai ce vrem să facem, ci și de ce vrem să facem. Este o condiție sine-qua-non pentru a parcurge mai ușor drumul de la gînd la faptă.

ACUSTICĂ

Glasul apelor

Cîteva clipe de liniște, apoi apele se dezlănțuie: întii într-un susur melodios, care se transformă într-un vuiet și, în cele din urmă, în bubuit asurzitor de cascadă.

Dar de ce murmură apele, de ce bubuie sau mugesc? Ce face ca uneori glasul lor să aibă transparența timbrului de soprană sau gravitatea celui de bas? Sînt tot atîtea întrebări la care au găsit recent răspunsul cîteva cercetători din Tula, care au imprimat „glasul” apelor pe bandă de magnetofon, l-au studiat cu ajutorul unor analizatori acustici și au prelucrat datele obținute prin metode matematice. Supuse unor analize atît de prozaice, poeticele cîntece ale apelor au mărturisit că-și datorează sonoritatea micilor bule — mai exact, fenomenului numit cavitație — umplute cu vaporii și gaze. Presiunea din interiorul lor e mult mai mică decît cea atmosferică și ele se sparg cu ușurință. Fiind însă atît de multe, spargerea lor face să crească brusc presiunea din mediul înconjurător și să vibreze aerul.

Dacă așa ia naștere glasul apelor, cum se explică deosebirea de timbru dintre „murmur” și „muget”? Analizatorii acustici au arătat că timbrul apelor depinde de dimensiunile bulelor care, la rîndul lor, sînt determinate de înclinația cursului de apă. Bulele piraielelor, de exemplu, au un diametru de 0,33 centimetri. Spărgîndu-se, ele au proprietatea de a scoate un sunet cristalin, înalt: așa se face că piraiele cîntă sau susură. În cascade, în schimb, se formează bule cu un diametru mult mai mare. De exemplu, cele din Niagara au 12 centimetri, adevărate bile de biliard. Cînd se sparg mii de bule cu asemenea dimensiuni se produce o explozie comparabilă cu unda sonoră declanșată de motoarele avioanelor. În limbaj acustic, în piraie predomină sunete cu frecvența de 1600-2000 de hertzi, pe cîtă vreme vocea de bas a cascadei e determinată de frecvențe cuprinse între 37-75 de hertzi.

E BINE SĂ ȘTIM

Mîncăruri „ușoare,”
mîncăruri „grele”

În mod obișnuit expresiile de mîncare „ușoară” sau mîncare „grea” indică un aliment „ușor digerabil” sau „greu digerabil”.

Care sînt însă aceste mîncăruri ușoare și care sînt cele grele? Din punct de vedere practic, aprecierea digestibilității alimentelor în vederea urmăririi unui regim dietetic poate fi făcută în mai multe feluri.

În mod empiric, o probă evidentă că alimentul este bine suportat sau nu ne-o dă propria noastră experiență. Vom observa astfel care sînt alimentele care produc tulburări digestive: balonări, arsuri, crize dureroase ș.a.m.d. Este bine să știm că același aliment poate fi tolerat bine de unii bolnavi suferind de o afecțiune și greu suportat de alții bolnavi cu aceeași afecțiune. Laptele, de pildă, este bine tolerat de unii colitici și respins de alții.

După criteriile științifice, aprecierea digestibilității se face pe baza examinărilor de laborator: cercetarea timpului de evacuare a stomacului, examenul coprologic de digestie, chimismul gastric etc.

În împrejurări fiziologice normale, unele alimente măresc secreția gastrică, altele o diminuează, o inhibă. În același timp, unele alimente excită mișcările tubului digestiv (peristaltismul), altele micșorează mobilitatea segmentelor digestive și prin aceasta influențează funcția evacuatoare a stomacului și intestinelor, determinînd, implicit, timpul de stagnare a alimentelor în tubul digestiv.

După proprietatea de a excita secreția sucurilor gastrice, alimentele se împart în:

1. Excitanți puternici: carnea crudă, friptă, sărată, afumată, supă de carne, pește sărat, legumele nefierți, condimentele: sare, piper, muștar, boia; băuturile alcoolice, băuturile cu acid carbonic, cafeaua, cacao; ouăle tari; acizii grași rezultați din prăjirea alimentelor (sosuri, rintașuri).

2. Excitanți slabi: carnea grasă sau carnea slabă fiartă; piine albă, biscuiții; legumele fierți fin, divizate (pireuri); dulciurile, apele minerale alcaline.

În același timp trebuie reținut că nu există așa-zise mîncăruri ușoare universale, adică nu este suficient ca o mîncare să facă parte din categoria celor ușor digerabile pentru a putea fi consumată în orice afecțiune. Un măr, bunăoară, o porție de compot, iaurt, gem ori dulceață, pot constitui pentru un hipertensiv mîncăruri foarte „ușoare” la masa de seară. Aceleași alimente, însă, cu toate că sînt destul de ușor de digerat, devin mîncăruri „grele”, adică contraindicate, pentru un bolnav de ulcer. Alt exemplu: supă de pasăre sau de vită poate fi considerată o mîncare „ușoară” în gastritele hipocacide sau anacide. Aceași supă devine însă mîncare „grea” și produce tulburări în altă formă de gastrită (hipercacidă) sau în boala ulceroasă.

Importanță este și cantitatea de alimente consumată. Unii cred că dacă la o masă mîncă numai alimente indicate pentru boala lor, își pot permite în schimb să le consume peste măsură. Dacă fac această greșală, alimentele consumate la o masă nu mai pot fi considerate ca „ușoare”.

Dr. Z. A. Barski

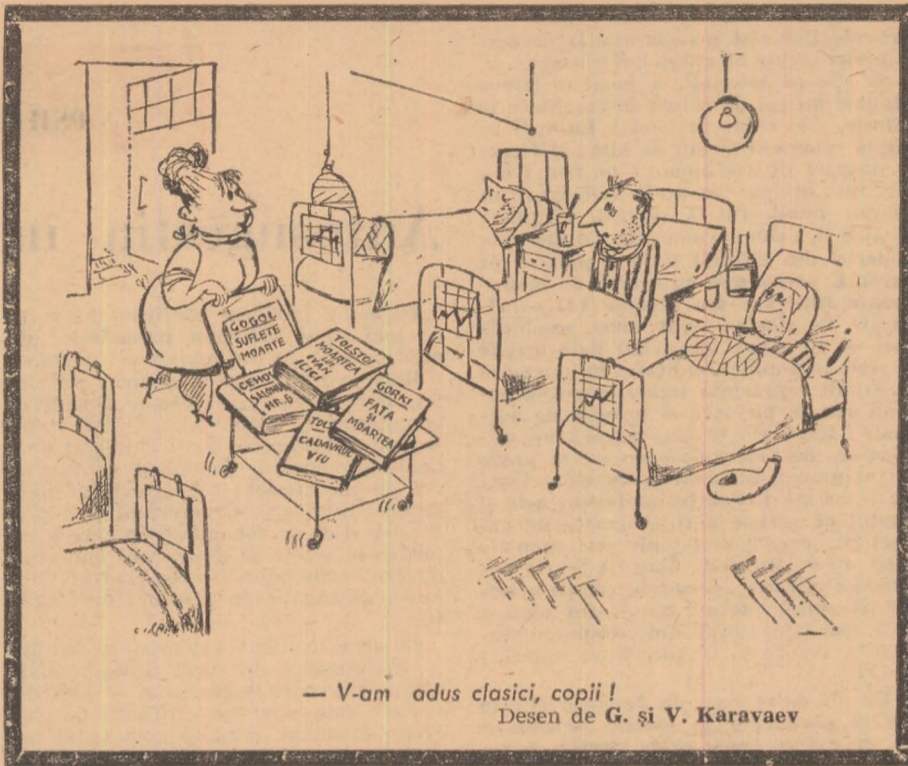
NOUȚĂȚI

Știați că...

...SUBNUTRIȚIA duce la stagnarea dezvoltării creierului ființelor umane? Studii făcute recent pe copii morți din cauza subnutriției au arătat o micșorare a creierului, în comparație cu copiii normali. S-a mai vădit, de asemenea, existența unei legături directe între dimensiunile craniului, numărul de celule ale creierului și nivelul de hrană la copiii mai mici de un an.

...A FOST brevetat un aparat astfel construit încît să reproducă zgomotele circulației intrauterine prenatale? Plasat în leagăn aparatul are o acțiune de liniștire a copiilor și provoacă un somn normal, eficiența sa fiind maximă pentru nou-născuții și sugari pînă la vîrsta de 7 luni.

...ASPECTELE psihologice joacă un

— V-am adus clasici, copii!
Desen de G. și V. Karavaev

rol important în apariția și dezvoltarea obezității? În această privință sînt semnificative rezultatele unei anchete efectuate în rîndul a două grupuri de fete. Din răspunsurile date de fetele slabe reiese că membrii familiilor lor sînt prietenoși și comunicativi, iar trecerea la o viață independentă nu le înspăimîntă. Fetele grase, dimpotrivă, declară că membrii familiilor lor nu sînt prietenoși, că ele se tem să-și părăsească familia, recunoscîndu-și pasivitatea. Pe lîngă aceasta, obezele sînt hipersensibile, mai distrase, și consideră obezitatea, ba chiar propriul lor corp, ca un lucru neplăcut și dăunător.

...DUPĂ cercetări experimentale făcute timp de mai mulți ani s-a putut pune la punct producția industrială a concentratelor de proteine din frunze verzi tinere? Extractul de proteine lichid este folosit în alimentația suferinșilor de disproteinemie. Extractul poate fi folosit și sub formă de concentrat pentru sporirea proprietăților nutritive ale supelor, cîrni conservate sau făinii.

...007 ESTE simbolul cifric al unui aparat pentru stabilirea gradului îmbolnăvirii de artrită? Este vorba de o gheată prevăzută cu o instalație specială cu tranzistori pe care o încălță bolnavul. În timpul mersului, instalația din tocul ghetii transmite anumite semnale unui aparat de recepție. După modul în care pășește bolnavul semnalele se înregistrează pe diagrame, care sînt apoi citite de medici, stabilindu-se cu precizie punctele în care se află centrul iradierii artritice.

...NU DE MULT au fost izolate proteinele din mugurele gustativ al bovinelor și porcinelor, care formează complexe cu substanțe amare și dulci în raport direct cu gustul lor amar sau dulce? Faptul că proteina care formează complexe cu substanțele amare diferă de cea care intră în reacție cu compuşii dulci indică o specificitate a reacției chimice. Și caracteristicile electrice sînt diferite: proteinele care au gust dulce au o sarcină pozitivă mare, pe cînd cele cu gust amar sînt în esență neutre. Cercetări ulterioare vor contribui desigur la o mai bună înțelegere a caracteristicilor simțului gustativ, iar industria alimentară va putea produce arome specifice pe baza datelor furnizate de aceste cercetări.

...PIPERUL stimulează producerea sucului gastric, ușurînd digestia, iar muștarul potențează bunele efecte ale piperului? Acestea sînt constatările unui grup de cercetători de la Institutul de fiziologie a nutriției din Paris care arată că, în plus, condimentele respective influențează în mod pozitiv activitatea cardiacă; numai la mirosul muștarului cordul reacționează printr-o apreciazabilă reducere a volumului de sînge sistolic, care de obicei crește cu 15 la sută după ingerarea alimentelor. În ce privește piperul, acesta ar acționa favorabil asupra circulației sanguine și ar face să scadă procentul de coagulare a sîngelui.

SEMNELE BOLILOR

Erupțiile cutanate

Erupțiile sînt hemoragii ale capilarelor pielii și mucoaselor datorate leziunilor pe care le provoacă toxinele unor microbi și virusuri, ori anumite subs-

tanțe medicamentoase sau toxice, ca: antipirina, chinina, preparatele arsenicale, fosforul, clorofosforul, benzolul etc.

Ele pot avea forma unor puncte mici, ovalare sau rotunde (peteșii) ori a unor pete mai mari de diferite forme și întinderi (macule), însoțite uneori de ridicături ale suprafețelor pielii (papule).

În primul rînd trebuie menționate cele care ajută la diagnosticarea unor boli infecțioase.

În scarlatină, erupția sau exantemul caracteristic scarlatinei este constituit din numeroase pete mici, ușor reliefate, cit o gămălie de ac (papule) pe un fond de roșeață difuză a pielii. Erupția în ansamblul ei dă pielii o culoare comparabilă cu aceea a racului fier. Exantemul apare mai întîi pe gît și pe piept, extinzîndu-se apoi pe abdomen, mîini și picioare. Erupția respectă fața, iar intensitatea este simetrică pe diversele părți ale corpului. La îndoiturile sau plicile brațelor și picioarelor, erupția este mai intensă, avînd un aspect hemoragic. Se observă atunci apariția unor dungii de culoare roșie-vînătă, formate prin ieșirea sîngelui din vase, și care nu dispar la presiune. În formele grave, erupția devine roșu-închisă, uneori violacee, de unde și numele de „scarlatină albastră”. Dacă apăsăm cu degetul pielea, erupția dispăre. Exantemul scarlatinos ajunge la dezvoltarea maximă în primele două zile, persistă 1-3 zile, apoi părăsește și dispăre încet în ordinea apariției, adică în primul rînd de pe gît și de pe trunchi, apoi de pe extremități. După dispariția erupției urmează perioada de descumare sau de cojire a pielii.

În rujeolă (pojar), erupția este constituită din macule de culoare roz, răspîndite inegal, între care rămîn porțiuni de piele sănătoasă. Erupția apare mai întîi în dosul urechii, de aci se extinde pe frunte, obraji, acoperă fața și gîtul. În zilele următoare erupția se întinde la partea superioară a toracelui, pe corp și pe membre. După cîteva zile ea dispăre, în ordinea în care a apărut, adică mai întîi de pe față, apoi de pe restul corpului. Concomitent, febra scade și pielea începe să se cojească fin, ca tărîța.

În rubeolă, exantemul este constituit din pete mici, rotunde, de culoare roz-palidă (culoarea florii de piersic), care apar mai întîi înapoi urechii, pe frunte, pe obraji și apoi, foarte repede, pe tot corpul. Uniform răspîndită la cap, erupția este mai puțin intensă pe brațe și pe picioare, lipsind de pe palme și de pe tălpile picioarelor. Caracteristică este durata scurtă a acestei erupții, care părăsește în a doua zi și dispăre în ziua a treia de boală. Erupția rubeolei este în general însoțită de prinderea ganglionilor din corp, mai ales cei de la nivelul gîtului și capului, care devin destul de tari și dureroși.

Erupția din varicelă (vîrsat de vînt) e compusă din mici macule roșii, ușor proeminente, mărginite de o zonă roșie hemoragică, care se transformă în bășicuțe ovalare sau rotunde, avînd la început un conținut lichid clar, semănînd cu picăturile de rouă. Mai tîrziu, conținutul veziculelor se tulbură, devenind opalescent. Vezicula se turtește, apoi se usucă, formînd cruste, care cad într-o săptămînă. Erupția apare în mai multe reprize sau puseuri la față, trunchi și membre. Pentru exantemul varicelii, caracteristic e faptul că în aceeași regiune cutanată se pot constata simultan toate fazele evolutive ale erupției, ceea ce determină aspectul atît de variat al elementelor eruptive.

Dr. Igor Zeleșcenko

Poșta medicului

P. N. V. — Galați: Afecțiunea fiind rebelă la terapia curentă, trebuie să vă internați într-o clinică dermatologică.

R. FOCSĂNEANU — București: Puteți minca doar piine hipoglicemică (Graham), celelalte alimente indicate de dv. conțin cantități apreciabile de glucide (hidrocarbonați).

V. COANDĂ — București: Regretăm! nu.

IRINEL — București: 1) Posibilitățile terapeutice în stadiul precoce al bolii nu sînt atît de reduse cum se crede în general. Nihilismul terapeutic este tot atît de puțin indicat ca și polipragmazia. În plus, rezultatele terapeutice se înrăutățesc cu fiecare zi pierdută. 2) Legenda spune că atunci cînd se afla pe patul de moarte Rabelais a primit vizita trimisului unui cardinal care vroia să știe cum îi merge cu sănătatea; Rabelais i-a dat următorul răspuns: „Spune-i cardinalului că m-al găsit în bună dispoziție: plec spre marea POATE”. Opinia noastră: poate...

GEORGE H. — Pocoloava (Jud. Argeș); M. S. — Zimnicea; TOTO — Pitești; A. M. I. — Săveni; VAXIM — București; K. V. — Baia Sprie; M. P. — Călărași; EM. BRATU — București; AUT. — Valea Vaselor; MIRCEA — București; AL. MA. — Buzău; „UN INGRIJORAT” — Brașov: Fenomenele relatate sînt consecința unei inhibiții nervoase. Folosiți procedeele uzuale de autosugestie, hidroterapie (dușuri reci și calde alternative), exerciții fizice, sport, fortifiante ale sistemului nervos (ser neurotonic 10 zile cite 1 f./zi, Fosfobion, vit. B₁ fortiss. și B₁₂ 50 gamma 1 f. la 2 zile în celelalte 20 zile) și tranșilizante; Meprobat sau Napoton 3 drajeuri zi. Cu 1-2 ore înainte de momentul oportun: 2 tabl. Bromoval, eventual și 1 tabl. Extraveral.

ING. LEON S. — Sibiu: 1) Cum să vă explicăm? În cazul dv. usturoiul sau nu ajută sau nu... folosește. 2) Pînă la 24-25 de ani. 3) Da, la impotență prin inhibiție psihică.

BOGDAN IOAN — Brașov: În sfîrșit cineva căruia îi e teamă că va crește prea înalt după atîta suferință de „fobia nanismului”. Poate că se poate face ceva și pentru dv., dar pentru asta trebuie să vă adresați unui specialist endocrinolog.

ION CIOVICĂ — Com. Iancu (Jud. Olt): 1) Nu există nici o relație între albirea părului și longevitate. Părul alb poate apărea în tinerețe fiind totuși compatibil cu o viață îndelungată. 2) Respirația nazală este mai bună decît cea pe gură, nasul contribuind la purificarea și încălzirea aerului.

ELENA N. — Craiova: Într-adevăr, toată suferința dv. se datorește insuficienței glandulare. Pe lîngă tratamentul endocrin este bine să luați Meprobat 3 cpr/zi și la exacerbarea fenomenelor 1 drajeu Belergon.

BOTEZ OVIDIU — Galați: 1) Aplicarea loțiunii Gerovital H₂ pe capul ras este chiar mai indicată. În ce privește rezultatele: „perseverare, diabolicum est”. 2) Nu, este o prejudecată ca și multe altele pe teme medicale. 3) Da.

RĂTOI IOAN — Cozmești (Jud. Iași): Ne e teamă că nu sînt prea multe de făcut, dar pentru un prognostic precis vă sfătuim să internați copilul în clinica dermatologică din Iași.

CORNELIA K. — București, MARCU PAULA — București și B. St. A. — Bistrița: Sînt fenomene de insuficiență circulatorie periferică, cu fragilitate vasculară, care reclamă cure repetate de vit. PP 3 cpr/zi) 20 zile lunar asociat cu Tarosin 6 cpr/zi timp de 3-4 luni, gimnastică adecuată și cure balneare (mo-fete).

ANA — Dumbrăveni (Brașov): Pe lîngă vitaminele pe care le-ați luat și pe care trebuie să le mai luați, faceți tratamentul recomandat sub Cornelia K. — București și ceilalți.

(Continuare în pag. 11-a)

KENYA

Unde sînt leii ?

Cum ajungem la Nairobi, capitala Kenyei, ne lăsăm bagajele la hotel și închiriem un autobuz mic, vîrgat ca o zebra, cu care pornim spre parcul național.

Sîntem preveniți că n-avem voie să coborîm din autobuz, în schimb putem deschide geamurile și vîna după pofta inimii cu... aparatul fotografic. E cea mai nouă variantă a celebrelor safari, expedițiile de vînătoare din Africa. Acum adevăratele vînători au loc numai în locuri și cu aprobări speciale.

Mașina stopează în fața porților deschise. Sîntem gata pentru orice întîlnire, privim cu ochii mari în toate părțile, dar pentru moment nu vedem nimic. Deodată însă...

— Un rinocer! — răsună un glas bucuros, și cu toții întorcem capul, ca la comandă, spre stînga. Unde-i, unde-i? Am vrea să vină cît mai aproape de noi! Dar animalul rămîne impasibil la vreo 200 de metri, oprit în fața unui petec cu iarbă înaltă cît un stat de om.

— Zebre! — se aude un alt glas, și instantaneu ne mutăm privirea către partea dreaptă a autobuzului. Cîte? Cinci, zece, douăsprezece, imposibil de numărat toate. Sînt departe și par niște căluți vîrgați.

Dar, dacă pot să întreb, unde sînt leii? Într-un copac cu coroană bogată s-au instalat, ca într-un cuib gigantic, trei condori. Siluetele lor negre au încrămășat pline de importanță... Ceva mai departe se vede un struț. Și el e impasibil, prezența autobuzului nu-l impresionează de fel. Drumul e traversat de cîteva antilope, care se opresc o clipă în loc, apoi pornesc în galop mai departe.

Ne mai iese în cale un rinocer; trec în goană doi cocori încoronați și o pasăre secretar cu pene lungi negre pe ceafă. Dar nici urmă de lei; regele animalelor a intrat în pămînt.

Se întunecă, e timpul să ne înapoiem la Nairobi. Oricît de rău ne-ar părea trebuie să plecăm, n-avem încotro; de, nu poți porunci leilor să-ți apară în fața ochilor cînd vrei și cum vrei, fie și pentru o clipă. Cînd nu sînt la cerc nu știu ce-i disciplina.

Dar în cele din urmă, în drumul de înapoiere spre oraș, după ce străbatem un bun număr de kilometri și zebrele sau antilopele nu ne mai impresionează, autobuzul e gata-gata să calce niște lei pe coadă. Trec prin fața mașinii calmi și plini de importanță, cum se cuvine unor capete încoronate, fără să reacționeze în nici un fel la clacson. Măcar de-ar întoarce o clipă capul spre noi

să-i putem vedea în toată splendoarea. Ne mulțumim deci să-i însoțim circa o sută de metri, pînă cînd, maiestuoși, se mistuie în hățis fără să ne onoreze măcar cu o privire.

Dar la urma urmei mai are asta vreo importanță? Întîlnirea a avut loc, lei am văzut! E adevărat că nu s-au uitat la noi, dar îi pot înțelege foarte bine. De ce să arate interes tocmai grupul nostru de turiști, cînd grădina zoologică este vizitată anual de o sută de mii de inși curioși, cu priviri la fel de lacome ca ale noastre?...

În ultimele decenii s-au ridicat nu o dată glasuri în apărarea faunei africane, unice prin diversitatea și numărul speciilor...

Expansiunea colonială, valorificarea de noi terenuri, armele tot mai perfecționate au avut drept rezultat o scădere catastrofală a faunei din cel mai pitoresc continent. Cele mai mari prejudicii i-au fost aduse însă în deceniul al patrulea al veacului nostru, cînd în cim-

Un ghid al parcului național.

piile Africii Ecuatoriale au fost secerate cu mitraliera aproape 375.000 de antilope, elefanți, bivoli și girafe. Prin această măsură s-a încercat a se pune bazele unui experiment în cadrul luptei împotriva unei epizootii mortale provocate de musca țețe. S-a văzut însă că musca țețe se poate hrăni la fel de bine și cu șobolani, iar aceștia nu pot fi exterminați. Mari daune a provocat și mai continuă să provoace vînarea animalelor pentru trofee: fildeși de elefanți, coarne de rinocer, piele de zebra, blană de leopard...

În volumul său „Vînătorul”, cunoscutul explorator englez J. Hunter scrie între altele:

„Evenimentele al căror martor am fost nu mai pot fi trăite din nou... Nimeni nu va mai putea să vadă turme imense de elefanți, nimeni nu va mai auzi strigătele de luptă ale aruncătorilor de sulițe din tribul masai, care se furiau prin hățisuri spre a ucide leii ce le atacaseră vitele... Nicăieri în lume n-a existat vînat care să poată fi comparat cu cel din Africa. Nicăieri în lume n-au existat animale atît de mari, de puternice și de multe“.

În revista „Curierul UNESCO” am citit că la începutul deceniului 1960—1970, în Kenya erau uciși anual (legal și ilegal) 4—5 000 de elefanți și 675—950 de rinoceri. Dar dacă elefanții nu se resimt chiar atît de mult de pe urma acestui măcel, în schimb rinocerii, care se înmulțesc încet, pot fi exterminați.

După dobîndirea independenței, statele africane au început să acorde o deosebită atenție rezervațiilor naturale, îngrijirii animalelor, iar dezvoltarea turismului a dus la amenajarea unor noi parcuri naționale în Tanzania, Kenya, Uganda...

D. Mamleev

— Te rog nu-mi mai da onorul de cîte ori trec!

PAKISTAN

Stînci și smaralde

Mă aflam pe podul arcuit deasupra vijeliosului Svat și urmăream plin de admirație ușurința și grația cu care caprele de munte urcau malul stîncos și abrupt. De unde era să știu că a doua zi va trebui să străbat și eu un astfel de drum? Cred că e de prisos să adaug că în mersul meu n-a fost nici umbră de ușurință, ca să nu mai vorbesc de grație. Agățindu-mă de ieșiturile din stîncă sau de cele mai anemice tufisuri, abia izbuteam să mă țin de însoțitorii mei. Munții din această regiune a Pakistanului sînt bogați în talc, încît picioarele, încălțate cu pantofi obișnuiți, lunecau ca pe gheață. Însoțitorii mei erau avantajati, căci aveau sandale grele cu talpă groasă de cauciuc, cum poartă locuitorii din zona muntoasă a principatului Svat.

Pe măsură ce urcam, panta devenea tot mai abruptă, iar susurul rîului de munte, care răzbătea din vale, mai stîns. Se răcorise bine.

La un moment dat am ciulit urechile. Undeva, mai sus, se spărgea piatra. Și, după ce am mai urcat o bucată de munte, am văzut un ins într-o uniformă ciudată.

— E paza — mi s-a explicat.

Mă aflam de cîteva zile în Svat, principat feudal în zona muntoasă din nordul Pakistanului. Cei 600.000 de locuitori ai principatului se îndeletnicesc în special cu agricultura; cultivă grîu în valea rîului Svat, amenajează livezi pe versantele munților și cresc capre. În ultimii ani a căpătat o anumită dezvoltare turismul, cea mai nouă sursă de venituri. Mii de turiști, printre care destui străini, sînt atrași de frumusețea sălbatică a stîncilor, de vînatul bogat și de posibilitatea de a pescui păstrăvi.

În Svat nu există industrie în adevărată accepție a cuvîntului.

— Numai ateliere meșteșugărești — mi s-a răspuns cînd am întrebat dacă aș putea vizita o întreprindere industrială. Dar, dacă vrei, puteți să vă duceți să vedeți cum se extrage smaraldul în munții noștri.

Acum cred că veți înțelege de ce în dimineața aceea am pornit să mă cățăr pe munții Vatkei, riscînd să mă prăbușesc în prăpastie sau, în cel mai bun caz, să-mi sparg aparatele fotografice de stînci.

Smaraldul e exploatat de o societate locală, „Emerald Mining Company”, care a cumpărat la prețuri derizorii niște terenuri, aparent nefolositoare, ale așezărilor din împrejurimi. În fiecare dimineață, în afară de vineri (locuitorii sînt musulmani) în munți urcă două sute de muncitori, după ce și-au schimbat complet îmbrăcămintea într-un loc special ales de la poalele unei stînci, și își încep munca istovitoare. O dată cu muncitorii, pornesc spre cariere treizeci de paznici, care au misiunea de a veghea ca muncitorii să nu-și poată însuși o piatră prețioasă, iar nici un străin să nu poată intra în carieră. În timp ce urcam am întîlnit un astfel de paznic; avea realmente o înfățișare fioroasă.

Roca moale e dizlocată cu cazmaua. Un muncitor o înfige în pămînt, iar un altul o trage cu o frînghie spre el. Sfîrșimăturile de rocă sînt turnate în-

tr-un vas mare, care e trecut apoi din mînă în mînă pînă ajunge la sortatorii cei mai calificați. Aceștia răstoarnă roca pe niște scînduri și încep să o fărîmițeze cu îndemînare. Dacă le cade în mînă o piatră cu aspect de smarald, o dau unui alt muncitor numit cu respect maistru. Acesta înlătură, cu lovituri precise de ciocan, roca inutilă, căutînd să nu pricinuiască nici un neajuns prețioasei pietre. Dar smaraldul, piatră strălucitoare, neobișnuit de frumoasă, nu poate fi complet curățat de steril la fața locului. Această misiune o au giuvaergiii. Așa încît maistrul viră piatra într-o cutiuță de lemn, asemănătoare cu o pușculiță și sigilată cu ceară roșie. Lîngă maistrul se așină totdeauna doi polițiști înarmați.

După ce epuizează zăcămintele de pietre prețioase dintr-un loc, compania trece într-altul, aflat la o altitudine și mai mare, acaparînd de multe ori și terenuri care nu-i aparțin. Localnicii protestează uneori, dar cine se poate opune unei companii puternice într-un principat feudal?

În exploatarea abandonată rămîn munți de piatră spartă, steril și, bineînțeles, niște gropi adînci. Încercînd să-mi înving teama de înălțimi, m-am postat pe marginea unei astfel de gropi adînci de circa patruzeci de metri. Cîtă trudă trebuie să au depus acolo muncitorii, ca să sape manual imensa groapă și să trieze roca manuală, măruntă aproape cît firul de nisip.

Salariul muncitorilor din exploatarea de smarald este de numai două rupii și jumătate pe zi. Maistrul, care este totuși calificat, primește trei rupii. Dar munca e nu numai grea, ci și primejdioasă.

— Da, se întîmplă accidente — mi-a spus administratorul minelor. Vă dați și dv. seama, se lucrează în munți. Dar plătim victimelor o compensație. În caz de accident mortal, banii revin familiilor.

— Mai precis, cît le dați?

— Foarte mult: 2100 rupii. Nu uitați, compania trebuie să facă asta de cîteva ori pe an...

— Și oamenii nu se tem să lucreze la dv., nu pleacă? — l-am întrebant.

— Să plece? — mi-a răspuns ironic administratorul. Unde să se ducă. E deajuns să dăm un simplu anunț, ca să se prezinte mii de amatori.

...Să ne întorcem, însă, la cutiuța de lemn. La sfîrșitul zilei de muncă este transportată, sub pază, într-o căsuță de la poalele muntelui, unde se află biroul administratorului. Acolo e deschisă, se evaluează dimensiunea și greutatea aproximativă a smaraldelor, care sînt din nou sortate și învelite în hîrtie fină de țigară. Apoi prețioasele pietricele sînt iar ascunse, de data asta însă în cutii obișnuite de cremă, care sînt sigilate și adăpostite într-un seif pînă toamna, cînd — în fiecare an — compania organizează, în capitala provinciei Svat, o licitație, la care participă bijutieri din Karachi, Peshawar, Lahore și alte orașe pakistaneze. Fiecare pietriceică este vîndută cu 200—300 de rupii. Restul va depinde de îndemînarea bijutierilor, care, cum mi s-a spus, obțin pe ele 400—500 de rupii. Superbele smaralde împodobesc apoi femeii frumoase din înalta societate: acrițe de cinema, soții de industriași, mari moșieri etc.

În Pakistan se spune că smaraldul e piatra speranței. Și, într-adevăr se poate cu bun cuvînt spune că această nestemată a îndreptățit toate speranțele companiei care o extrage, dat fiind că beneficiile ei cresc în fiecare an...

V. Kondrașov

DE VORBĂ CU CEI MICI

150 de păreri despre Moș Gerilă

Cercetătorul René Zazzeau, specialist în psihologie infantilă, a făcut un studiu spre a vedea ce cred copiii despre Moș Gerilă. A stat de vorbă cu 150 de copii din medii diferite și a constatat că cei pînă la șase ani cred cu încredință în existența acestui important personaj (cu condiția ca părinții să nu le fi dezvăluit misterul). După un an numărul creduliilor scade pînă la 80 la sută, pentru ca la opt ani numai 25 la sută din copii să fie convinși de existența moșului cu desaga plină. Același procent se menține și printre copiii de zece ani, doar că unii din ei sînt dispuși să admită că Moș Gerilă nu mai trăiește azi, dar că a existat altădată. Nu se știe de ce acest „altădată” persistă în imaginația multor copii în formula: „A trăit pînă în anul 1840”. Alții de aceeași vîrstă își mai închipuie că Moș Gerilă locuiește „undeva departe”, în Africa, de exemplu, sau la eschimosi.

În imaginația tuturor copiilor Moș Gerilă este o ființă supranaturală, imaterială. Cei mici afirmă că Moș Gerilă a fost și el cîndva copil, a avut o mamă, dar că a îmbătrînit și că nu-i exclus ca odată și odată să moară. R. Zazzeau a mai constatat, apoi, că oricît ar fi de bogată imaginația copiilor, inițial ei nu fac nici o deosebire între posibilitățile lui Moș Gerilă și cele ale unui om obișnuit. Moșul cu desaga se comportă așa cum au văzut ei că se poartă oamenii din jur. Mai tîrziu, însă, apar unele completări: „Moș Gerilă are niște ochelari speciali cu care vede tot”, „Are un aparat cu care aude de la mari depărtări”, „Poate să vadă prin pereți și prin alte lucruri și are niște urechi mari cu care aude tot”.

La întrebarea dacă Moș Gerilă poate deveni invizibil, copiii de opt ani (cei mai mici nu o înțeleg) răspund de cele

...și imaginea lui clasică

mai multe ori afirmativ, specificînd că el are pentru asta un costum special. În schimb întrebarea: „Poate să fie Moș Gerilă în mai multe locuri în același timp?” îi pune în încurcătură pe aproape toți admiratorii lui. Într-adevăr, cum se explică împrejurarea că moșul împarte daruri atîtor copii într-un timp atît de scurt? „Are foarte multe ajutoare”, răspund unii. „Nu e pretutindeni, raționează alții, pentru că în Africa e foarte cald și el nu se duce acolo”. Copiii de șapte-opt ani îl conferă capacitatea de a se deplasa cu o viteză neobișnuită „pentru că are o rachetă” sau „pentru că se împarte în patru părți și pe urmă se încliază la loc”.

În sfîrșit, dacă li se cere să descrie trăsăturile lui Moș Gerilă, aproape toți copiii fac involuntar portretul tatălui lor.

E. Velicikov

Tradiționalele zăpezi și... schioare moscovite

MICA ENCICLOPEDIA

Peste Alpi, de la Hanibal la tunelul St. Gothard

Într-o zi de sfîrșit de septembrie, acum mai bine de două milenii, comandantul cartaginez Hanibal a ajuns la poalele Alpilor cu o oștire alcătuită din 50 000 de pedestrași, 9 000 de călăreți și 37 de elefanți. După cum relatează istoricul Titus Livius, „deși cartaginezii cunoșteau intrucîtva terenul, din anume informații vagi, totuși, văzîndu-l de aproape, au fost cuprinși de groază”. Nouă zile i-au trebuit oștirii pînă să ajungă pe creastă. Apoi, după un popas de două zile începu coborîrea zgrăvîtă de istoriograful roman în culori și mai sumbre. Ajunsă în cîmpia Italiei superioare, mîndra oaste nu mai număra decît 20 000 de pedestrași și 6 000 de călăreți, iar la capătul coloanei se țira greoi un singur elefant.

În cursul secolelor, masivul înzăpezit al Alpilor a fost cel mai dificil obstacol pentru drumurile comerciale care străbăteau Europa. Carele cu boi nu-l puteau traversa, iar poverile trebuiau trecute pe spinările catriflor.

Construirea primului drum (în accepția actuală a cuvîntului) a fost motivată de nevoi militare. Procedînd cu rapiditatea ce-l caracteriza, generalul Bonaparte, numit în 1796 comandant suprem al armatei din Italia, a desemnat o comisie de experți pentru studierea problemei trecerii peste Alpi. În anul următor a început construirea unei șosele strategice moderne prin trecătoarea Simplon, care permitea trecerea artileriei.

Un timp, dezvoltarea rețelei de căi ferate a făcut aproape inutile trecerile peste Alpi; ele au redevenit însă necesare o dată cu înmulțirea automobilelor. Cu toate acestea, majoritatea șoselelor continuă să fie practicabile doar în lunile de vară și la începutul toamnei. În timpul iernii, din cele 24 de trecători de pe teritoriul Elveției nu pot fi folosite decît cinci, iar din cele 51 ce aparțin Italiei, doar patru. De altminteri, ele nu sînt prea comode nici vara, din pricina serpentinelor pe pante abrupte și a curbilor periculoase, care nu pot fi străbătute decît cu o viteză de cel mult 20 km/oră.

Așa numitele „trenuri de automobile” păreau să ofere o soluție de compromis, îngăduind încărcarea mașinilor în vagoane la poalele masivului muntos și transportarea lor prin tuneluri spre partea cealaltă a munților. În felul acesta, în 1946, pe sub muntele St. Gothard au trecut 6 000 de automobile, zece ani mai tîrziu 40 000, iar după încă zece ani de o sută de ori mai multe. În schimb, automobilisții pierdeau cu așteptarea timpul cîștigat prin evitarea porțiunii muntoase a drumului.

Era evident că soluția definitivă trebuia căutată în construirea unor autostrăzi în tuneluri. Primele rezultate ale acestei constatări au fost tunelul rușier de sub Marele St. Bernard, predat circulației în anul 1964, și cel de sub Mont Blanc, intrat în funcțiune în anul următor. Anul trecut a fost inaugurat tunelul de sub Micul St. Bernard prin

care, pînă la sfîrșitul acestui an, urmează să treacă 400 000 de autovehicule. În momentul de față sînt în lucru proiecte pentru construirea altor tuneluri. Se pare că cel mai îndrăzneț va fi tunelul de sub muntele St. Gothard, care va necesita străpungerea unei mase stîncose cu o grosime de 50 de kilometri.

D. Lomov

VINOVAȚII DIN UMBRĂ

Cînd telefoanele fac nazuri...

Prin paraziți se înțeleg în telecomunicație perturbațiile electromagnetice de origine externă care îngreuiază audirea. Cînd e vorba, însă, de mijlocul de telecomunicație numit telefon, de foarte multe ori aceste perturbații externe nu sînt de origine electromagnetice, ci... animală.

După cum s-a constatat, animalele nu știu să deosebească un copac de un stîlp pentru firele telefonice și această regretabilă confuzie pricinuieste multe deranjamente. Australianii au acumulat o amară experiență în această privință, căci sînt nevoiți să îndure fetele pe care le joacă mai cu seamă coșofenele. Aceste zburătoare, hoate din naștere, ciugulesc cablurile telefonice pentru a șterpele cîteva fire lucioase. Micile lor furțisaguri nu trec totdeauna neobservate, dat fiind că în strădania de a-și alege un fir cel pe plac coșofenele declanșează cîte o sonerie la care abonatul încearcă în zadar să răspundă.

În Colorado, mecanicii de la serviciile de întreținere a telefoanelor au de furcă cu ciurile, cărora le place să-și înjghebe cuiburi pe stîlpii de telefoane sau chiar să și le confecționeze din firele metalice ale cablurilor.

Insectele produc un alt gen de perturbații. În Australia, niște insecte asemănătoare cu furnicile și numite laaps invadează în număr mare stîlpii de telefon și țes pe ei o pinză ale cărei fire, venînd în contact cu cablurile telefonice, produc scurt-circuite. În sfîrșit, melcii sînt nu numai dăunători dar și periculoși din cauza viscozității lor bune conducătoare de electricitate. Acum cîțiva ani, în Italia, un singur melc a reușit să realizeze un contact între un fir electric și o adăpătoare, electrocutînd mai multe bovine.

R. Goloskov

AUTOMOBILIȘTI

Vîrsta, agresivitatea masculină și accidentele

De cîțiva ani, accidentele de circulație sînt analizate în multe țări din punct de vedere statistic, tehnic, știin-

tific, în așa fel încît se ajunge la cunoașterea cauzelor care provoacă accidentele și măsurilor cele mai potrivite spre a le înlătura. Institutul Stanford din S.U.A., de pildă, este de părere că s-ar putea evita nouă din zece decese dacă viteza legală de circulație ar fi redusă cu 20 la sută și dacă vîrsta minimă pentru obținerea permisului de conducere ar fi de 21 de ani, iar cea maximă de 70. Experții institutului amintit afirmă că numai această ultimă măsură ar „economisi” 12 invalizi și 213 răniți la 1000 de conducători auto.

Alți specialiști socotesc, însă, că în materie de accidente de circulație vehiculele nu sînt mai puțin vinovate decît conducătorii lor și că un automobil construit cu grijă ar trebui să reziste la imprudențele omului de la volan, chiar dacă aceste imprudențe constau în ciocniri la o viteză de 80 km/oră.

Una dintre țările cele mai „traumatizate” este Franța, unde într-un an numărul victimelor — morți și răniți — se ridică la 300 000 (cît populația unui oraș). O recentă anchetă printre 175 000 de conducători auto a stabilit că șoferii care provoacă accidente într-o perioadă de doi ani își îmbogățesc acest trist „palmares” în al treilea an. În ce-i

— Ura! Mi-am luat permisul
de conducere!
Desen de A. Grunin

privește pe novici, ei evoluează astfel: din punctul de vedere al vechimii, riscul accidentelor descrește continuu pînă în anul al șaselea; din cel al vîrstei novicilor cel mai primejdios sînt conducătorii de 18-30 de ani. Dar și în cadrul acestei categorii statistice îi situează pe primul loc de pericolozitate pe începătorii în vîrstă de 18-25 de ani, iar pe locul al doilea pe cei de 25-30 de ani.

La aceste elemente experții suedezi au adăugat, în urma anchetelor făcute, că bărbații sînt mai periculoși decît femeile. Mai mult, ei și-au formulat concluzia într-o sentință categorică: tinerii conducători auto de sex masculin trebuie socotiți un pericol public, fiind vinovați de mai bine de o treime din numărul accidentelor mortale, deși alcătuiesc abia o cincime din efectivul șoferilor. În ce privește sexul slab, reprezentanțele lui sub 25 de primăveri nu sînt mai primejdioase decît semenele lor mai vîrstnice. Aceiași experți de mai mult timp au stabilit că celibatarii sînt vinovați de mai multe accidente decît cei căsătorii.

Cauzele acestei stări de lucruri sînt multiple: nepăsarea, ambiția de „a face pe grozavul” și... agresivitatea care, după afirmațiile acelorași specialiști, îi caracterizează pe tineri.

A. Zernov

Posta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

GETA BLAJ — Craiova: Greu. Adică practic numai procurind de la sursă.

RADU — Arad: 1) Aveți o astenie la care trebuie eventual tratată cauza. 2) Ca terapeutică simptomatică, valabilă pentru orice oboseală în general: stricnină 1 mg 1 fiolă zilnic (15—20 zile) asociat cu vit. B₁ și vit. B₆. În celelalte 10 zile A.D.C. 1 fiolă/zi. În tot acest timp vitamine (Viplex 3/zi sau Electovit 3/zi și Cedecalcin 3/zi) și fortifiante: Tonozit 3/zi și Hecogen 3 lgte/zi.

AL. DIACONU — București: 1) Pentru a rămâne la diagnosticul de ipohondrie sînt necesare un examen medical complex și investigații de laborator. 2) Renunțați în orice caz la fumat. 3) Influența antecedentelor hepatice asupra stării dv. actuale nu poate fi evidențiată decît printr-un examen clinic și analize. 4) Oricum, un tratament tonifiant general vă va fi de folos. Citiți în acest sens recomandările făcute sub Radu — Arad la pct. 2.

VASILE — Galați: Vom publica într-un număr viitor un articol pe tema care vă interesează.

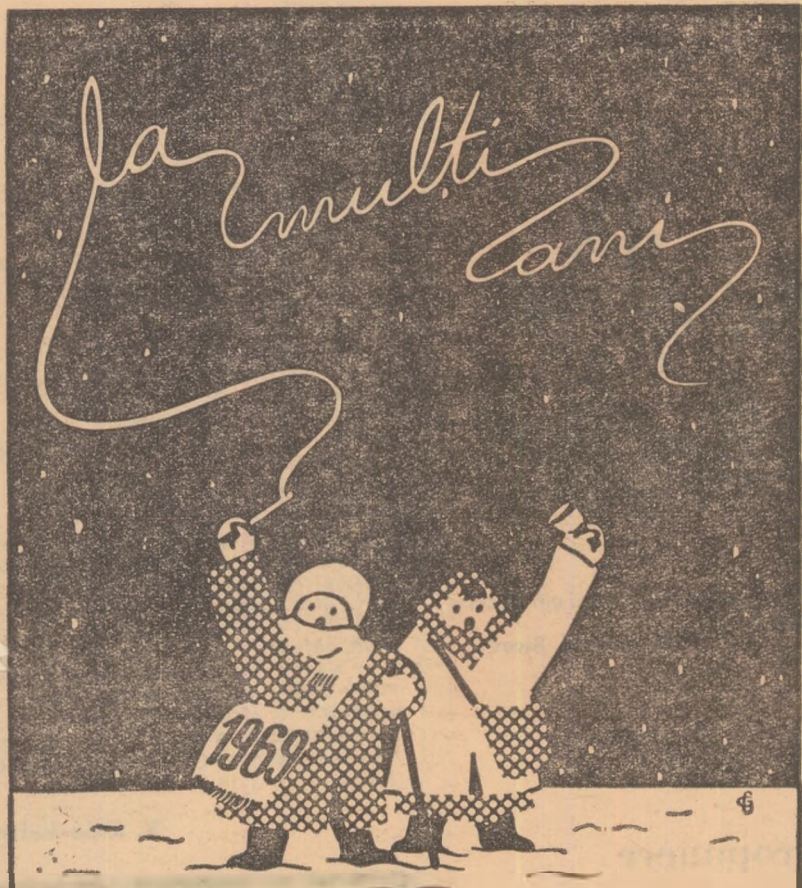
MONICA MAGHETI — București: În ce privește cauzele durerilor de cap pe care le aveți, tabloul dv. clinic complex le explică îndeajuns. În ce privește însă tratamentul, el trebuie să se adreseze întii etiologiei (sindromul depresiv, insuficiența suprarenală, reumatismul, otita etc.). Ca tratament simptomatic: Antimigrin, Codamin, Sirenon cite 1—3 cpr/zi

sau injecții cu Cefalofen sub control medical.

ALINA GAVRILOVICI — București: „Răceală“ e un termen prea vag care poate ascunde multe capitole de patologie. Nu e cazul dv. Sînt dureri obișnuite, care pot fi calmate cu Algocalmin 1—3 cpr/zi. 2) Spiritul medicinal nu numai că nu e bun împotriva coșurilor dar e chiar dăunător. După spălarea tenului cu săpun de bărbierit tamponați fața cu: Rp. Eter sulfuric 20 g. Salol 5 g. Alcool 90° 100 g. D. S. ext. Seara ungeți fața cu crema următoare și la culcare ștergeți excesul: Rp. Talc, Subnitrat de Bismut, Ihtiol aa 2 g. T-ra benzoe X gtts, Lanolină 20 g. Consumați drojdie de bere, vit. B complex, fructe. 3) Da, dar va crește din nou și mai des!

ARIE — București: 1) Cercetările de citogenetică au arătat că 1/200—1/250 dintre nou-născuți sînt purtători ai unei anomalii cromozomiale. Cea mai frecventă anomalie a cromozomilor de sex este XXY (1/600). Superfemelele (femeile cu 3 cromozomi X) se întîlnesc ceva mai rar (1/1200 de nou-născuți). 2) După savantul sovietic Dubinin, acizii nucleici ai unei celule sexuale umane au un volum de aproximativ 1/1000 mm³. Raportînd această cifră la cele trei miliarde de oameni (populația planetei noastre) rezultă că volumul total al acizilor nucleici care asigură „zestrea ereditară“ a omenirii este egal cu 2,4 mm³ (24 mg) — volumul unei jumătăți de picătură de apă!

RAZIE H. — Medgidia: Nu vă faceți probleme. Nu în asta constă virilitatea. Încercați și vă veți convinge!

VĂ UREAZĂ
COOPERAȚIA DE CONSUM

Bătălie în ceață

(Urmare din pag. 4-a)

Cum rămîne, însă, cu „onestul marinar“ Alberto Lais? Nu cumva radarul de pe navele de linie engleze a fost nu numai cauza înfrîngerii italienilor, ci și un alibi pentru îndrăgostitul amiral? Și, în genere, a existat o Mata Hari engleză?

În cartea „Camera 3603“, recent apărută, Montgomery Hyde, despre care am amintit mai sus, o descrie astfel pe misterioasa femeie: „... Ca să ne putem imagina și mai bine activitatea ei, trebuie să ținem seama de neobișnuitul farmec care constituia o garanție a succeselor dobîndite. Nu era frumoasă, dar cînd apărea în societate atrăgea luarea aminte prin silueta-i înaltă și grațioasă, prin splendidu-i păr blond, prin eleganță... Era o interlocutoare plăcută, destul de inteligentă. Voiaja mult și-i cunoștea bine pe europeni.

I. Podkolzin

**CONSUMAȚI
PRODUSELE
LACTATE**

SIBIANA

**DE ASEMENEA, CEREȚI
NOILE PRODUSE SPECIALE PENTRU SANDVIȘURI:**

- * BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE
INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE
- * BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

CEREȚI

Stofe

**DIN LÎNĂ PURĂ
CU FIRE FINE,
SUPERIOARE**

PRODUSE DE

"LIBERTATEA"

SIBIU

VARIAT SORTIMENT
DE DESENE ȘI CULORI

— Și continui să prefinzi că n-ai pus strop de băutură în gură?
Desen de B. Bossart

Eterna poveste

(Schiță științifico-umoristică din anul 2026)

Astă noapte un robot a distrus 500 de statui din incinta Muzeului de Istorie. Știrea a produs indignare în cele mai largi cercuri ale opiniei publice și a dat de furcă comisiei însărcinate cu anchetarea cazului.

Robotul UV-083, supraveghetorul muzeului, a fost arestat. La interogatoriu, însă, a îndrăgățat verzi și uscate despre flăcările iadului, pompe de ulei și diavoli, așa încât a fost declarat suferind de schizofrenie cibernetică și lăsat în grija tehnicienilor. Aceștia l-au luat cu bineșorul, adică i-au extras creierul electronic, pe a cărui bandă ferro-magnetică erau imprimate toate evenimentele din noaptea cu pricina, și l-au descifrat amănunt cu amănunt. Iată câteva fragmente din stenograma imprimării:

Ora 24. Întineric beznă. Of, tare n-aș mai ieși din garaj! Poftim! Aia doi sînt iar pe banca de lingă statuia prințesei Clotilda. Și nu pentru că robotul-grădinar are gusturi arhaice și a sădit salcîmi în jur. Nu! Tinerilor le place să se sărute pe banca asta. Dar nu știu că sărutatul în parcuri e interzis? Mi-am aprins farurile și m-am apropiat.

— Sărutul e interzis! am spus cu microfoanele reglate pe maximum.

Dacă i-ați fi văzut cum au tresărit:
— Dar nu ne sărutăm, a îngăimat băiatul. Admiram luna!

Ha-ha-ha! Era o noapte fără lună.

Moș Crăciun să fi trecut pe aici?

— Plecați imediat la casele voastre!
— Of, ce robot nesuferit! a scincit fata și cei doi s-au îndepărtat.

Ora unu. În sfîrșit sînt singur. Scriind din toate încheieturile, mă îndrept spre depozitul de ulei, potrivesc o cheie și...

— Furi ulei? Frumos!

M-am întors rapid și m-am pomenit în fața unui domn bine, în frac și țilindru. Avea însă ceva suspect în înfățișare...

— Ce-ți holbezi obiectivele! a continuat necunoscutul. N-ai văzut niciodată un drac?

— Nu există draci, i-am răspuns.

— Nu mai spune! a chicotit necunoscutul. Privește!

Sfinte Ciber! Necunoscutul avea coarne, copite și coadă. O coadă ca de vacă, doar că era puțin mai lungă.

— Nu tot ce are coadă e drac, am încercat eu să nu mă dau bătut. În memoria mea electronică scrie clar că nu există draci. Deci dumneata nu ești!

— Îți arde de glume? a scrișnit necunoscutul.

— Ba deloc. Nu-mi arde decît să-mi ung încheieturile cu ulei...

— Ai să ai un cazan cu ulei și doisprezece draci care să-ți fricționeze fiarele ruginite. Dar (aici necunoscutul s-a aplecat spre microfoanele mele) trebuie să mă scoți din încurcătură. În ultimii ani am băgat în cazanul cu smoală numai doi mincinoși înveterați și nouă soți infideli. E cumplit! Sînt amenințat de șomaj! Nu pot să-mi îndeplinesc planul numai cu cei ce calcă obligațiile conjugale. Înaltul Sobor Diabolic mi-a oferit o ultimă șansă: să urc pe Pămînt și să reinviu în memoria oamenilor frumoasele păcate de altădată.

— Pe roboți să nu te bizui. Programul nostru nu prevede păcate.

Și Belzebut a scuipat în silă un jet de smoală.

— Am găsit! a exclamat el apoi. Am să însuflețesc toate statuile astea cu păcatele lor cu tot!

Ora două. Ce se întîmplă?! Ce sînt flăcările astea și mirosul ăsta de pucioasă? O, sînt un robot pierdut! Blesmatul de Belzebut a însuflețit statuia unui celebru războinic! Uite-l cum sfărîmă frumusețe de monumente! Smulge felinarele și copacii din rădăcini! Ce tablou înfiorător! Bubuit de pietroaie rostogolite și scrișnete de dinți! E prea mult chiar pentru nervii de oțel ai unui robot...

Ora trei. A mai rămas o singură statuie. Aceea a prințesei Clotilda. Uite-l pe Belzebut că se apropie de ea gîfîind și dînd din coadă. În clipa asta însă Clotilda a prins glas. Un glas dulce, mîngîietor.

— Ai obosit, dragul meu! Odihnește-te... O, dar ce scînteiază așa de frumos în mîna dumitale? Scînteii din focul iadului zici? Foarte interesant! Arată-mi-le! Parc-ăr fi o diademă din nestemate...

— Plecați imediat la casele voastre!
— Of, ce robot nesuferit! a scincit fata și cei doi s-au îndepărtat.

Ora cinci dimineața. În jurul meu privelistea e jalnică. Pietre sfărîmate, copaci doborîți, iarbă arsă... Numai Clotilda se menține, zîmbitoare, pe soclul ei. Nici urmă de Belzebut. Bănuiesc că s-a repezit pînă-n infern să ceară indicații. Dar ce-are să se întîmple cu mine? Cred că mă așteaptă o chelăneală serioasă...

Astea au fost ultimele cuvinte imprimate pe banda feromagnetică a robotului UV-083. Uimiți, specialiștii și-au închipuit că aveau de-a face cu un caz tipic de delir cibernetic și i-au prescris o cură de reparații capitale. După vreo două zile, însă, în fața comisiei de anchetă s-au prezentat doi tineri care au declarat că în noaptea de după distrugerea monumentelor au stat pe o bancă din parcul muzeului și au admirat luna. Mai departe declarația lor suna așa:

„La miezul nopții s-a ivit un bărbat în negru. A urcat pe pedestalul Clotildei, a început să-i sărute mîinile și să se vaite: „Cum ai putut, prea luminată prințesă, să jefuiești un biet diavol? Fie-ți milă de mine și înapoiază-mi scînteile din focul iadului! Sînt singura amintire de la răposata bunică-mea! Apoi necunoscutul ne-a zărit și s-a făcut nevăzut. Am apucat însă să observăm că avea coadă...”

Ciberneticienii au trebuit să-și ceară scuze robotului UV-083, după care l-au uns piesă cu piesă și i-au făgăduit o rație dublă din cel mai bun ulei. N-au înțeles însă niciodată de ce, în ciuda acestui stimulent, UV-083 continua să scriștie din cînd în cînd. În inocența lor tehnică, ciberneticienii nu-și puteau închipui că UV-083 juca în ascuns cărți și pierdea cu regularitate rezerva de ulei.

Clotilda asta nu mi-a plăcut niciodată. Bănuiam că-i cleptomana, dar nu și ușuratică. Asta-i prea de tot! Il îmbrățișează pe Belzebut!

— Sărutul e interzis! am răcnit răgușit, simțind că mi se usucă ultimele picături de ulei.

Astea au fost ultimele cuvinte imprimate pe banda feromagnetică a robotului UV-083. Uimiți, specialiștii și-au închipuit că aveau de-a face cu un caz tipic de delir cibernetic și i-au prescris o cură de reparații capitale. După vreo două zile, însă, în fața comisiei de anchetă s-au prezentat doi tineri care au declarat că în noaptea de după distrugerea monumentelor au stat pe o bancă din parcul muzeului și au admirat luna. Mai departe declarația lor suna așa:

„La miezul nopții s-a ivit un bărbat în negru. A urcat pe pedestalul Clotildei, a început să-i sărute mîinile și să se vaite: „Cum ai putut, prea luminată prințesă, să jefuiești un biet diavol? Fie-ți milă de mine și înapoiază-mi scînteile din focul iadului! Sînt singura amintire de la răposata bunică-mea! Apoi necunoscutul ne-a zărit și s-a făcut nevăzut. Am apucat însă să observăm că avea coadă...”

Ciberneticienii au trebuit să-și ceară scuze robotului UV-083, după care l-au uns piesă cu piesă și i-au făgăduit o rație dublă din cel mai bun ulei. N-au înțeles însă niciodată de ce, în ciuda acestui stimulent, UV-083 continua să scriștie din cînd în cînd. În inocența lor tehnică, ciberneticienii nu-și puteau închipui că UV-083 juca în ascuns cărți și pierdea cu regularitate rezerva de ulei.

— Propun amenajarea unui local la intrarea în oraș, pe șosea. — — —
— Da-a-a..., oftă Cikas descurajat.

— Dați-mi voie! E vorba de o cocioabă, sau mai bine zis de un șoproan dărăpănat, cu acoperișul de paie...

— Vechi, vechi...

— ...și cu o antenă ultramodernă de televiziune.

— Hm...

— Interiorul: o încăpere cu pereții afumați, dușumelele murdare și miros de butoi.

— Continuă, te rog!

— O lampă cu gaz, o fereastră cu un ochi spart și lipit cu hîrtie...

— Merge, merge...

Mesute din scînduri negeluite, scăunele șchioape, iar în loc de tejgheu un fel de iesle.

— Grozav!

— Pe rafturi numai votcă, bere, salam și cutii de conserve.

— Nu, nu, e prea modern!

— Mă rog, adăugăm niște scrumbie cu măsline.

— Bun. Altceva?

— Consumatorii se așează la mese în paltoane și cu pălăriile pe cap. Ospătarul e nebărbierit și ursuz.

— O îmbinare ingenioasă între vechi și modern. Îmi place. Totuși, introdu pe undeva un element cultural, dacă se poate original.

— M-am gîndit și la asta. Scrumbiile vor fi servite pe file rupte din cărți. Și încă ceva, de fapt amănuntul cel mai important: în fiecare seară vor fi inscenate bătăi, cu sau fără cușite.

— Strașnic!

— Uneori bătăile vor fi înlocuite cu furturi, sau cu...

— Scandaluri, tărăboi, sticle sparte! Ideea dumitale e genială! Imbină toate elementele necesare unui local cu iz de vechi și modern. Dar cum să-l numim? Bar de zi, birt, restaurant, han, degă, cafenea — toate au fost epui...

— Ba de loc. A mai rămas o idee... a-mire care s-ar potrivi de minune cu acest gen de localuri: circiumă.

Propunerea a fost aprobată, premiata și realizată în numeroase exemplare.

O propunere ingenioasă

Un ziar local a publicat următorul anunț:

„CETĂȚENI,

În orașul nostru au apărut în ultimul timp numeroase locuri de odihnă și cultură de tip nou: cafenele în scorburi de copaci bătrîni, restaurante pe punți de vapoare, băi finlandeze, berării medievale, baruri de zi amenajate în mori de vînt. Posibilitățile noastre în această direcție nu sînt însă epuizate. Vă invităm să faceți propuneri cît mai originale pentru amenajarea unor noi localuri de acest fel, inspirîndu-vă din trecutul romantic al orașului și din prezentul mărețelor lui realizări. Autorul celei mai ingenioase propuneri va fi premiat”

Propunerile n-au întîrziat, dar tovarășul Cikas, însărcinat cu selectarea lor, n-a găsit în ele nimic nou, nimic ingenios. Într-o bună zi, însă, s-a prezentat la el un tînăr cu o pălărie modernă din fetru vechi.

— Am o propunere, i-a spus tînărul.

— Vă ascult, a răspuns Cikas ușor blazat.

— Dacă am înțeles bine, aveți nevoie de ceva foarte vechi, dar în același timp ultramodern.

— Just, ineuvință Cikas.

— Am o propunere, i-a spus tînărul.

— Vă ascult, a răspuns Cikas ușor blazat.

— Dacă am înțeles bine, aveți nevoie de ceva foarte vechi, dar în același timp ultramodern.

— Just, ineuvință Cikas.

— Am o propunere, i-a spus tînărul.

— Vă ascult, a răspuns Cikas ușor blazat.

— Dacă am înțeles bine, aveți nevoie de ceva foarte vechi, dar în același timp ultramodern.

— Just, ineuvință Cikas.

— Propun amenajarea unui local la intrarea în oraș, pe șosea. — — —

— Da-a-a..., oftă Cikas descurajat.

— Dați-mi voie! E vorba de o cocioabă, sau mai bine zis de un șoproan dărăpănat, cu acoperișul de paie...

— Vechi, vechi...

— ...și cu o antenă ultramodernă de televiziune.

— Hm...

— Interiorul: o încăpere cu pereții afumați, dușumelele murdare și miros de butoi.

— Continuă, te rog!

— O lampă cu gaz, o fereastră cu un ochi spart și lipit cu hîrtie...

— Merge, merge...

Mesute din scînduri negeluite, scăunele șchioape, iar în loc de tejgheu un fel de iesle.

— Grozav!

— Pe rafturi numai votcă, bere, salam și cutii de conserve.

— Nu, nu, e prea modern!

— Mă rog, adăugăm niște scrumbie cu măsline.

— Bun. Altceva?

— Consumatorii se așează la mese în paltoane și cu pălăriile pe cap. Ospătarul e nebărbierit și ursuz.

— O îmbinare ingenioasă între vechi și modern. Îmi place. Totuși, introdu pe undeva un element cultural, dacă se poate original.

— M-am gîndit și la asta. Scrumbiile vor fi servite pe file rupte din cărți. Și încă ceva, de fapt amănuntul cel mai important: în fiecare seară vor fi inscenate bătăi, cu sau fără cușite.

— Strașnic!

— Uneori bătăile vor fi înlocuite cu furturi, sau cu...

— Scandaluri, tărăboi, sticle sparte! Ideea dumitale e genială! Imbină toate elementele necesare unui local cu iz de vechi și modern. Dar cum să-l numim? Bar de zi, birt, restaurant, han, degă, cafenea — toate au fost epui...

— Ba de loc. A mai rămas o idee... a-mire care s-ar potrivi de minune cu acest gen de localuri: circiumă.

Propunerea a fost aprobată, premiata și realizată în numeroase exemplare.

Revelion la clubul automobilistilor
Desen de A. Grunin